

(Slutskrivning Mikael Tellbes bibel och min 2024)

Mikael Tellbes bibel och min (2024)

1 Bakgrund

2 Mitt sätt att nalkas tro i allmänhet och kristen tro i synnerhet

3 En karakteristik av Mikael Tellbes kommentar ”Korsmärkt gemenskap”. Första Korinthierbrevet. (2011)

Inledning

En tillrättalagd Gud

Gudsfolket/församlingen

Uttåget som berättelse

Oomvända heliga

De andliga gåvorna

Om begriplighet och ordning vid sammankomsterna

Paulus domslut

Paulus från två olika håll

4 En analys av Mikael Tellbes ”Vad menar vi med att Bibeln är Guds ord? (2015)

Inledning

Det formade gudsordet

Bibeln med många bottnar tvingar fram omtolkning

Förhållandet historia/uppenbarelse

5 Avslutning

Tellbes tunga väg och min lätta

1 Bakgrund

Bakgrunden till denna studie är en granskning av min otryckta studie om Emil Gustafsons bibelförståelse vid Örebro Missionsskola 2017. Mycket av värde påpekades vid detta tillfälle, inte minst det halvfärdiga i mina försök, dock nästan ingenting om just min analys av Emil Gustafsons bibelförståelse. Detta särskilt anmärkningsvärt eftersom ankaret i granskningsgruppen var Mikael Tellbe, Missionsskolans ledande exeget. Jag anade redan då att mitt sätt att nalkas bibeln måste vara främmande inte minst för Tellbe, men jag förstod inte hur eller varför.

Tanken väcktes att försöka få svar på den frågan. Realistiskt kunde vara att försöka skaffa mig grepp om hur just Tellbe nalkades bibeln. Dennes starka ställning i särskilt den Evangeliska frikyrkan borgade dessutom för att jag genom Tellbe kunde komma närmare bibelsynen i den fromhets sfären.

Någon heltäckande studie var inte att tänka på. Det skulle bli alltför omfattande. Att gå på djupet i några representativa skrifter fick räcka. Jag valde Tellbes kommentar till ett av Paulus brev, "Korsmärkt gemenskap Första Korinthierbrevet" (2011) och den brett upplagda "Vad menar vi med att Bibeln är Guds ord" (2014). Det visade sig vara ett lyckat val eftersom kommentarens tankar på vissa punkter återkommer i Tellbes utläggning av Bibeln som Guds ord. De två böckerna kompletterar varandra samtidigt som deras gemensamma nämnare binder dem samman.

Vid läsningen av dessa skrifter har jag försökt komma bakom Tellbes fackkunskaper. Dessa har jag fått del av på köpet. Vad jag vid läsningen har sökt efter var den bakomliggande hållningen till bibeltexterna, det för Tellbe representativa. Och när det var gjort ställa detta mot min egen hållning.

Som läsaren kommer att märka har detta sätt att läsa Tellbe lett till egna positionsförflyttningar men också till att jag blivit stärkt i och kunnat fördjupa min egen hållning. Det är i och för sig inget märkvärdigt med detta. Alla seriösa studier, ja alla allvarligt menade möten människor emellan förutsätter vilja till positionsförflyttning.

Denna studie är via nätet tillgänglig för alla som är intresserade. Däremot har jag inga ambitioner att få den tryckt på sedvanligt sätt. Om mina tankar har allmänt intresse vet jag inte. Vad jag primärt är ute efter är att försöka förstå Mikael Tellbe, inte minst förstå varför Tellbe inte lät sig lockas kommentera min analys av Emil Gustafsons bibelbruk.

2 Mitt sätt att nalkas tro i allmänhet och kristen tro i synnerhet

För att förstå mina resonemang i fortsättningen har jag sett det nödvändigt att redan i inledningen redovisa min syn på tro i allmänhet och kristen tro i synnerhet.

För mig står tro för det subjektivt upplevda i en tvåledad verklighet, där det faktiska är det andra ledet. Jag förutsätter ett kontinuerligt samspel mellan dessa två storheter, där det faktiska påverkar det trodda och det trodda sätter det faktiska i ett meningsskapande sammanhang. Detta i alla sammanhang som något för den mänskliga existensen nödvändigt.

Det faktiska är för mig ett brett begrepp som i sig innefattar såväl det närmast intuitivt upplevt sanna som det uppenbart sanna i såväl naturvetenskaplig som i historievetenskaplig mening.

Jag kallar i fortsättningen det faktiska för det **sedda**. Det subjektiva ledet benämner jag det **trodda**. Detta till skillnad från Tellbe vars framställning kännetecknas av att han håller samman det sedda och det trodda.

Tron som jag ser den yttrar sig i allmänhet som
a subjektivt grundade *föreställningar* om verkligheten grundade på kunskap och erfarenhet
b subjektivt grundade *föreställningar* om verkligheten påverkade av gruppstillhörighet
c subjektivt grundade *föreställningar* om verkligheten påverkade av sympatier respektive antipatier som i sin tur är grundade i vad som gynnar mig och de mina
d subjektivt grundade *föreställningar* om verkligheten påverkade av ideal och drömmar
e subjektivt grundade *föreställningar* om verkligheten påverkade av aktuell världsbild

Med tron i synnerhet menar jag kristen tro, som i denna undersöknings sammanhang närmast har sina rötter i den första kyrkans upplevelse av Jesu uppståndelse med de omvandlingar detta innebar. Till denna tro bekänner jag mig.

För att närmare bestämma mina utgångspunkter skiljer jag i utgångsläget, d v s i den tro som redovisas i Nya testamentet, mellan den historiska och den trodda kristendomen enligt följande.

a Den historiska kristendomen (historiska= det med inomvärldsliga metoder prövbara)
Utgångspunkt för mig judisk förbundstro, apokalyptik tillspetsad i Jesu framträdande, som får sin slutpunkt i Jesu död på korset.

För mig karakteriserande Jesusord; *Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig (Matteus 27:46)* och *I dina händer överlämnar jag nu min ande (Luk 23:46)*.

Kännetecknen; gudsövergivenhet, tro trots allt som talar emot den.

b Den trodda kristendomen
Utgångspunkt; Upplevelsen av den tomma graven och mötet med den uppståndne.
Kännetecknen; Gudsövergivenheten förvandlas i den trodda kristendomen till en gudshandling.
Gud ses nu i Kristus som försonaren och upprättaren.

Evangelierna är som jag ser det präglade av såväl a som b, övriga Nya testamentet mest av b. Det är en tendens redan i den tidiga kyrkan att förena Gud och Jesus i en enda vilja och en enda handling. Korset ses nu som en gudshandling, tecknet på en allt omfattande, ytterst av Gud åstadkommen försoning.

Det behöver redan här förtydligas att ingen av alla dessa distinktioner är aktuell för Tellbe i de båda av mig behandlade böckerna. Detta betyder inte att han kan bortse från den problematik som ligger i att skilja det sedda från det trodda och att se dessa båda faktorer i sammanhang.

Så långt det sedda och det trodda i evangelierna. Min bibeltro i stort kan i relation till Tellbes sammanfattas i följande formuleringar.

Bibeln i sig är inte helig, den blir helig genom Kristus. Det betyder att min Kristustro färgar min läsning av såväl Gamla som Nya testamentet. Vad min Kristustro står för exemplifieras bland annat av ovan redovisade distinktion mellan den historiska och den trodda kristendomen.

För att förstå mina ställningstaganden i själva granskningen behöver jag dessutom följa följande om min egen hållning:

Att vara kristen är för mig att stå i ett av kristen tro bestämt sammanhang. Det betyder i en traditionsbildning som via Kristus bottenar i en av Gamla testamentet bestämd föreställningsvärld och för vidare till en av kristustro bestämt sätt att läsa verkligheten.

Till tron hör att leva i trons sammanhang, vilket för mig på det personliga planet innebär att fördjupa mig i tron, reflektera över den samt slutligen våga kritisera den. Alla delar lika viktiga. På det kollektiva planet att leva i kyrkans gemenskap, vilket för mig står för att leva i gemenskap med människor som med mig söker eller har funnit trons liv.

Tron kan så förstådd liknas vid en organism. För mig dör den när det *sedda* och det *trodda* i ovan bestämd bemärkelse inte förmår interagera, när det för mig inte skapar mening att tro.

I min granskning nedan av Mikael Tellbes båda böcker kommer ovan anförda synsätt spela en avgörande roll i mina kontinuerliga bedömningar.

Var Tellbe närmare står ska vara ett resultat av min analys inte en förutsättning för den.

3 En karakteristik av Mikael Tellbes kommentar "Korsmärkt gemenskap". Första Korinthierbrevet (2011)

Inledning

Paulus var en trons nydanare. Som jag ser det ligger det nya i att denne tagit till sig det jag kallar ett *trosperspektiv* och läste Jesus utifrån detta. Korset blir så förstått främst en gudshandling, ett uttryck för Guds frälsningsvilja. Korset ses inte *historiskt*, där Gud tiger när Jesus dödas.

Dessa mina inledningsord ovan vore otänkbara i Mikael Tellbes mun. Dennes intresse var inte att skilja det trodda från det historiska utan att läsa som det står och sedan tillämpa på en församling bestående av troende människor. Hur skall jag i fortsättningen visa genom ett antal tematiska instick i Tellbes framställning. Jag inleder med en redovisning av gudsbilden i Tellbes tolkning som jag gett rubriken **En tillrättalagd Gud**. Därefter fortsätter jag med **Församlingen, det nya gudsfolket**. På det följer hur Tellbe behandlar ett för Paulus angeläget ämne som jag gett rubriken **De oomvända heliga**. Därefter granskar jag hur Paulus betraktar de **andliga gåvor** som begåvats församlingen i Korinth och relaterar dessa till Tellbes framställning. Jag avslutar med en avdelning som jag gett rubriken **Domsloten**. Det betyder att jag ser hur Tellbe behandlar sånt som rör Paulus syn på sig själv. Dessutom bedömer jag ett antal av Paulus mer "svårsmälta" ställningstaganden.

Till varje avdelning kopplar jag mina egna alternativ till Tellbes framställning.

Det för Tellbe kännetecknande är att denne försöker läsa Paulus inkännande. Det är ju Guds ord denne handskas med. Jag ser det på annat sätt. Jag nalkas Paulus kritiskt. Även Guds ord tål en kritisk granskning menar jag.

En tillrättalagd Gud

I detta avsnitt tar jag upp utsagor av Paulus som belyser hur denne ser på Gud och karakteriserar hur Tellbe tolkat dessa utsagor. För läsbarhetens skull inleder jag med att redovisa vad min undersökning resulterat i, därefter följer beläggen.

Resultaten

Den Gud som via Paulus talar till korintierna blir i Tellbes tillämpning i första hand den Gud som meddelar sig med troende människor i Sverige i dag.

Gudsbilden formas av såväl Paulus som av Tellbe utifrån Kristus. Tellbe t o m förstärker kristuslikheten genom att göra Gud till en annorlunda Gud, inte till en Gud som genom Kristus handlar annorlunda.

Den Gud som via Paulus talar till korinthiserna om hur de skall se på äktenskap och samlevnad blir en Gud som talar utifrån nutida kristna värderingar.

Påfallande är att Tellbe inte kommenterar, kanske inte uppfattar Paulus gudsmystik.

Med Paulus ser Tellbe 1 Kor 15 om alltings fullkomnande som en pågående gudshandling. Jag förstår talet som ett trovittnesbörd, ett vittnesbörd som är en av nycklarna till Paulus tänkande.

Paulus bibelhänvisningar i 1 Kor 15 låter mig ana en bibelanvändning som Tellbe inte berör. För mig är den obegriplig.

Guds ande beskrivs som en för människor onåbar storhet. Jag påminner som en komplettering att Anden förstådd som tidsanda i lyckliga fall kan vara något för Gud välbehagligt.

Tellbe tar upp Paulus dubbelhet i synen på kvinnan. Tellbe har upptäckt att denna dubbelhet beror av att Paulus lyssnat på befallningar i Guds ord som leder åt skilda håll. Tellbe viktas här Guds ord på ett för mig förebildligt sätt.

Beläggen

1 Kor 1:10-25 (s 33-46)

I förkortning säger Paulus där följande. Människorna lärde inte känna Gud trots att de levde omgivna av vishet. Då beslutade Gud att genom dårskap i förkunnelsen (=förkunnelsen om korset) "rädda dem som tror" (dvs de kallade, vare sig dessa var judar eller greker). Denna förkunnelse påstås av Paulus vara en förkunnelse av den korsfäste som "Guds kraft och Guds vishet". v 24 . Den konklusion Paulus drar av detta är att "Guds dårskap är visare än människorna och Guds svaghet starkare än människorna". v 25

I Tellbes tillämpning blir dessa ord intäkt för en annorlunda Gud, inte som för Paulus intäkt för en Gud som valt att handla annorlunda. Tellbe spränger därigenom en gräns som inte lät sig sprängas under biblisk tid. Dess djupaste innebörd är att den suddar ut gåtfullheten i

gudsbilden. Varför? 'Därför att Gud är som Jesus. Allt vad Tellbe skriver går ut på att att Gud närmast låter sig identifieras med Jesus.¹

Om Tellbe, förmodligen med de bästa avsikter, ville visa på en annorlunda Gud, betar han sig annorlunda i sin utläggning av 1 Kor 2:6-13 (s 59-67) som han gett titeln "Anden utforskar djupen hos Gud".

Tellbe återger där Paulus påstående att "Anden utforskar djupen hos Gud", men han förmår inte göra något av detta konstaterande, trots dess centrala plats i avsnittet. Orsaken förmodar jag vara att Tellbe inte är förtrogen med gudsmystiken i Paulus tänkande. Vad Tellbe däremot tror sig veta är att Anden hjälper en kristen att inse korsets betydelse. Detta via sin utläggning av 1 Kor 2:16 b "Men vi tänker Kristi tankar".

Tellbe tämjer alltså Paulus av mystik påverkade utsaga om Anden som "utforskar djupen hos Gud" genom sin betoning på Paulus tal om "att tänka Kristi tankar", (1 Kor 2:16 b) ett uttryck som för Tellbe står för att läsa verkligheten utifrån korset.

Paulus skiljer i 1 Kor 2:6-16 radikalt Guds Ande från "mänsklig vishet". Den som fått del av Anden kan bedöma allt, men inte bedömas av någon. Det går en rak linje mellan Gud och Andens uttryck som Paulus ser det.

Detta till trots är för mig den Helige Ande relaterad till Anden i människan, tänkt som en människas föreställningsvärld, eller som kollektivt rådande tidsanda. Detta betyder inte att jag förnekar att den helige Andes yttringar kan vara något alldeles för sig. Däremot förnekar jag att det alltid behöver gå en skarp gräns mellan det ena och det andra. Mitt historiska sinne säger mig att t o m Andens yttringar i församlingen i Korinth kan och rimligen har drag av tidsanda.

Varför påstå detta här och nu? Detta därför att det markerar en skiljelinje mellan mig och Tellbe i våra respektive sätt att läsa Paulus. Tellbe låter, eller vill låta, Paulus tala och han tar i princip det Paulus säger för gott. Här genom att ta till sig utan att förmå tillämpa.

Jag däremot utsätter, eller har intentionen att utsätta, dennes tal för kritisk granskning och detta även på för Paulus väsentliga punkter.

Om Tellbe inte kunde konkretisera vad Paulus menade när han påstod att Anden förmådde utforska djupen hos Gud, visste han vad han talade om när han lade ut 1 Kor 6:12-20 (s 129-145) under rubriken sexualitet till Guds ära.

I sina tillämpningar betonar Tellbe att kroppslighet och andlighet hör samman. Kroppen är ett uttryck för det gudagivna. Och han varnar för sexuella frestelser. Själv noterar jag hur synsätt förändras över tid. I textavsnittet stod skökan för det onda i personifierad form, i dag ses hon som offer.

---

¹ Utifrån Paulus tre bilder av församlingen, församlingen som Guds åker (Gud), Guds bygge (Jesus Kristus) och Guds tempel (den helige Anden) konstruerar Tellbe den treenige Guden. (s 71) Så har vi bara en Gud, fadern från vilken allting utgår och som är vårt mål, och bara en herre, Jesus Kristus genom vilken allt är till och genom vilken vi är till Jesus samverkar med Gud (1 Kor 8:6) När Tellbe reflekterar över denna vers tar han tillfället i akt att positionera sig dogmatiskt. Gud ses i denna formulering som en del i en tänkt treenighet.

När Tellbe kommenterar 1 Kor 7:1-40 (s 143-168) betonar han med Paulus att det äktenskapliga samlivet skall ses som medel inte som mål. Även det äktenskapliga samlivet står i Guds tjänst.

Tellbes utläggning är i långa stycken också min. Själv inser jag med Tellbe att Paulus ger sina äktenskapliga anvisningar utifrån övertygelsen att tiden snart skall ta slut och Guds rike skall inträda.

Det som skiljer oss åt är att jag vill spetsa till, Tellbe så långt det går utjämna. För mig får Paulus sidovörnad för den äktenskapliga samlevnaden mitt i all legitimering av denna, gärna träda fram. Tellbe däremot är angelägen om att Paulus även i sin äktenskapssyn skall vara en allmängiltig förebild för oss sena tiders kristna.

Det för mig tydligaste exemplet på denna tendens är att Tellbe låter Paulus yttrande "bäst att inte alls röra någon kvinna", läggas i munnen på korintierna själva (1 Kor 7:1). Yttrandet skulle ju kunna misskreditera Paulus. Tellbe känner till skillnad från mig behov av att betona att äktenskap för Paulus inte är ett andraklassalternativ. Betoningen på tidens slut och gudsrikets ankomst skulle ju kunna få nutida läsare att tro det. (s 153)

Tendensen att jämna ut så att det passar nutid märks även när Tellbe redovisar hur Paulus behandlar slavfrågan. Han förordar en översättning där slaven i stället för att uppmanas leva kvar i sin ställning hellre skulle göra bruk av möjligheten att bli fri. (s 160)

Tellbe betonar i sina kommentarer den vikt Paulus lägger vid att tiden är kort och att Herrens ankomst är nära. Men i stället för att grunda denna syn i evangeliet, d v s i Jesu egen förkunnelse, hänvisar Tellbe till "hungersnöd och jordbävningar i Mindre Asien och Achaia". Dessutom betonar Tellbe att troende ständigt bör leva i "medvetenhet om att tiden är kort". (s 162) Allt i syfte att relativisera betydelsen av det faktum att såväl Jesus som Paulus tagit fel. Världskatastrofen uteblev ju, Jesu återkomst dröjde och med den gudsrikets seger.

Dock skall det erkännas att även Tellbe brottas med problemet att Jesu andra ankomst dröjde. Men han drar inte slutsatsen att Jesus tagit fel, att alltså även denne mitt i all sin upphöjdhed var en människa med en människas begränsningar. Det gjorde för den delen inte heller Paulus. Med den insikten skulle Paulus och för den delen även Tellbes teologi sett annorlunda ut.

1 Kor 11:2-16 (s 215-229) handlar om relationen Gud, mannen, kvinnan och om hur denna relation återspeglas i huvudbeklädnaden. Denna text är en av nyckeltexterna för den som vill få grepp om Paulus gudsbild.

Paulus uppfattning i den aktuella frågan står på gammaltestamentlig grund. Den bygger enligt vad jag tänker mig ytterst på följande ord i skapelseberättelsen.

Då försänkte Herren Gud mannen i dvala, och när han sov tog Gud ett av hans revben och fyllde igen hålet med kött. Av revbenet som han hade tagit från mannen byggde Herren Gud en kvinna och förde fram henne till mannen. Då sade mannen:

»Den här gången är det ben av mina ben, kött av mitt kött. Kvinna skall hon heta, av man är hon tagen.« (1 Mos 2:21 ff)

Paulus föreställer sig en slags hierarki uppifrån och ner, d v s från Gud till Kristus och vidare till mannen ock kvinnan. Detta leder i sin tur till ett symboliskt handlande med huvudbonaden som attribut. Kvinnan skall bära huvudduk för att markera sin underordnade ställning i förhållande till Gud.

Sen spränger han sönder allt han sagt i följande ord:

Och ändå: i Herren kan inte kvinnan tänkas utan mannen och inte heller mannen utan kvinnan. Ty liksom kvinnan har kommit från mannen, så blir också mannen till genom kvinnan, och allt kommer från Gud. (1 Kor 11:11 f)

Tellbe observerar som jag att Paulus på gammaltestamentlig grund hävdar kvinnans underordning men att han också i sak hävdar motsatsen i 1 Kor 11:11 f.

Men till skillnad från mig lindrar han spänningen mellan dessa i sig motsägande utsagor. Exempelvis observerar han utifrån hustavlan i Efesierbrevet att tjänande och omsorg skall betraktas som uttryck för Kristi kärlek, dessutom att underordningen skall ses som anpassning med syfte att inte väcka anstöt. (s 222) Och kanske, förmodar Tellbe, vill Paulus behålla de gamla strukturerna för att stå emot alla dem i församlingen som "ville sudda ut skillnaderna mellan man och kvinna. (s 225)

På motsvarande sätt gör Tellbe i sin tillämpning. Där konstaterar han att texten är färgad av sin tid, men att den trots detta har något viktigt att förmedla till oss. Han påstår dessutom att Paulus skriver som han gör för att inte väcka onödig anstöt. (s 227) Och som kronan på verket menar han att Paulus är mer kvinnovänlig än de flesta i hans tid. (s 228)

Tellbe observerar alltså hur Paulus spränger sin egen sanning. Samtidigt ursäktar han Paulus beteende när denne inte fullt ut drar konsekvenserna av denna sprängning. Varför inte istället låta Paulus framträda i all sin dubbelhet. Skulle inte tilltron till bibeln vinna på detta?!

1 Kor 15:1-58 (s 299-325)

I detta kapitel beskriver Paulus gudsrikets snara ankomst och alltings fullkomnande. Skeendet beskrivs steg för steg. För Paulus handlade detta inte om något som skulle ske. Skeendet har redan tagit sin början. Uppståndelsen var den utlösande faktorn. Och liksom Jesus uppstod kroppsligen innebär fullkomnandet för människans del att även våra dödliga kroppar skall få liv och fullkomnas.

Detta förtydligat framställt i Tellbes kommentar där Tellbe sin vana trogen tar det Paulus skriver för gott och i sin kommentar följer honom i spåren.

Den skillnad jag kan iakttaga mellan kommentar och Paulus text rör frågan om uppståndelsen som faktum. Tellbe är mån om att göra uppståndelsen historiskt trolig. (s 322) Däremot jämför han den inte med ett historiskt faktum i modern mening. För Paulus förhöll det sig annorlunda. För honom var uppståndelsen lika viss som att Jesus korsfästes. Hans uppräknade av uppståndelsens vittnen visar detta. (1 Kor 15:5-8)

I övrigt behöver noteras att Paulus beskrivning av skeendet bestyrkes med följande hänvisningar till Skriften.

1 Skapelsemyten med syndafall och död som underbygger v 22 där Paulus säger att "*liksom alla dör genom Adam, så skall också alla få liv genom Kristus.*"

2 Daniel 2:44 "Under dessa kungars tid skall himlens Gud låta ett rike uppstå som aldrig någonsin skall gå under. Inget annat folk skall få makten över detta rike. Det skall krossa och tillintetgöra alla de andra rikena, men självt skall det bestå för evigt" och Daniel 7:14,(inom parentes 7:13) "Åt honom gavs makt, ära och herravälde, så att människor av alla folk, nationer och språk skulle tjäna honom. Hans välde är evigt, det skall aldrig upphöra, och hans rike skall aldrig gå under." ("Jag såg vidare i synerna om natten hur en som liknade en människa kom med himlens skyar; han nalkades den uråldrige och fördes fram inför honom.") som underbygger v 24 som beskriver hur *Kristus överlämnar riket åt Fadern sedan han förintat varje välde, makt och kraft.*

3 Ps 110:1 "Så lyder Herrens ord till min härskare: Sätt dig på min högra sida, så skall jag lägga dina fiender som en pall under dina fötter" som stöd för v 25 *ty han måste härska tills han har lagt alla fiender under sina fötter.*

4 Psaltaren 8:7 "Du lät honom (människan) härska över dina verk, allt lade du under hans fötter" som stöd för v 27 *ty allt har han lagt under sina fötter. När det heter att allt är lagt under honom är naturligtvis den undantagen som har lagt allt under honom.*

Lika lite som Paulus kommenterar sina associationer till Gamla testamentet som stöd för sin beskrivning av skeendet gör Tellbe det. Själv kommer jag inte längre än till konstaterandet att Paulus bibelstöd först blir begripligt vid en mycket speciell trosinterpretation.

Detta leder över i reflexioner som visar att Tellbe och jag går olika vägar i vår förståelse av 1 Kor 15:1-58.

För mig är Paulus beskrivning av yttersta tidens förlopp en vision, en fri tolkning utifrån gammaltestamentliga associationer och egenupplevd sanning. Att som Tellbe göra Paulus vision till den slutliga sanningen om sluttidens förlopp låter sig enligt min mening ej göras. Paulus vision får stå för det vittnesbörd på bibelassociationers grund som den är.

Tron hängs av Paulus upp på att Jesu verk fullbordats i uppståndelsen. Allt faller utan denna uppståndelse. På denna uppståndelse följer som en naturlig följd rader av förverkliganden. Om inte, parafrazerar jag Paulus, varför då låta döpa sig för de döda eller vad mig själv beträffar dagligen sätta livet på spel. I **Tellbes** av mig konstruerade parafraas hör jag Paulus säga: nu har ju verkligen det skett att Jesus uppstått, så ryck upp er ni korinthier, lev utifrån vad som skett och håller på att ske. Om uppståndelsen däremot inte vore verklig, varför då sätta livet på spel? Varför då inte leva som om detta livet är allt (1 Kor 15:29-34)

Versarna 35-49 i 1 Kor 15 skall enligt **mig** ses som Paulus vision av uppståndelsens fullbordan i alltings slutliga upprättelse och fullkomnande. Här belyses både det som förbinder och det som skiljer det jordiska från det himmelska. Tankarna är sprungna ur och styrda av Paulus erfarenhet av nuet och hans tankar om det kommande. Det reella har smält samman med det upplevda, det historiska med det överhistoriska (det uppenbarade sanna) och det tänkta. En tänkt verklighet grundad på erfarenhet, bibelförståelse och kristusmystik skapar underlag för Paulus visioner av det jordiska som i uppståndelsen omvandlas till det himmelska. Nyckelvers är här v 49 *Och liksom vi blev en avbild (eikon) av den jordiska (människan) skall vi också bli en avbild (eikon) av den himmelska.* Avbild står här för mer än avbildning. Begreppet antyder föreställningen om en delaktighet i det människan är en avbild av. Här avses främst de troendes relation till Kristus. **Tellbe** däremot betonar det kroppsliga i den slutliga upprättelsen. Vi uppstår i en kropp bestämd av Guds ande. (s 316) Framför allt ser Tellbe Paulus skrivning som uppenbarad sanning.

Om den slutliga förvandlingen då döden tillintetgörs och ersätts av odödlighet handlar slutligen 1 Kor 15.50-58. Paulus gammaltestamentliga anknytningar är här för v 54 *Döden är uppslukad osv* Jes 25:8 som handlar om hur Gud upprättar Israel, för v 55 *Död var är din seger osv* Hosea 13:14 vilket innebär att Paulus gör en omskrivning av ord där Gud hotar att straffa Israel med död. Dessa lösa gammaltestamentliga anknytningar styrker mig i min övertygelse att Paulus budskap är hans egen skapelse livad av associationer till för honom levande bibelord. **Tellbe** däremot lägger ut vv 50-58 genom att nöja sig med att kommentera innebörden. Det är ju ändå den som är det väsentliga föreställer jag mig honom säga.

Om textens tillämpningar kan slutligen övergripande sägas med relevans för att belysa min och Tellbes skilda hållningar. För **Tellbe** är kristen tro förankrad i en händelse i historien. **För**

mig är den förankrad i historia och tro. **Tellbe** gör uppståndelsen historiskt trolig (s 322) genom att påstå att om inte Jesus hade uppstått hade inte kyrkan uppstått. Själv hävdar **jag** att om inte *tron* på uppståndelsen uppstått hade inte kyrkan uppstått. (s 322)

Gudsfolket/församlingen

Församlingen, det nya gudsfolket

1 Kor 1:26 – 2:5

s 49-55

Saken

Tellbe betonar att Paulus förstår de kristna i Korinth som det nya gudsfolket, vars identitet är bestämd av att det tillhör de av Gud utvalda. För Tellbe är det självklart att ta vara på Paulus gammaltestamentliga associationer i sin framställning av församlingen. Ja, mer än så han inser med Paulus att församlingens identitet, bestämmelse och uppgift är inrymd i Israels befrielse från fångenskap till frihet. Kors och uppståndelse fullkomnar det redan skedda.

Tillämpningen

I sin tillämpning ser han församlingen som en "korsfäst gemenskap" som liksom Paulus själv äger sin styrka i sin svaghet. Paulus ängslan i sina möten med församlingen kontrasteras i Tellbes framställning mot den andliga kraft denne samtidigt utstrålar.

Om "korsfäst gemenskap" håller som karakteristik både för församlingen då och idag är det inte lika självklart att med Tellbes tolkning av Paulus tala om en gemenskap kring "Gud på ett kors". Själv skulle jag hellre i trohet mot Paulus tala om ett kors som för till Gud och förenar med Gud. Nog förstår även jag att det som på korset tedde sig som gudsövergivenhet hade en dimension av gudomlig närvaro. Men alla bestämmingar av Gud i ett enda samlande begrepp har oavsett Paulus den svagheten att de står sig dåligt mot verkligheten. Den oändlige låter sig inte fångas av mänskliga bestämmingar om så Jesus dras in i bestämningen. Dessutom ger inte uttrycket "Gud på ett kors" Jesu mänskliga sida rättvisa.

I sin tillämpning kritiserar Tellbe all sidoverksamhet i kyrkorna. Deras syfte påstår han vara att locka människor till kyrkorna. Han ser inte att församlingen idag till sig fogar fler än "korsmärkta" kristna. Den består också av dem som förhoppningsvis närmar sig en kristusbetingad tro. Det är med dessa för ögonen kringverksamheten skall betraktas, menar jag.

Visar inte Tellbes kritik av sidoverksamhet att denne visserligen via Paulus är förankrad i den gammaltestamentligt betingade gudsfolkstanken men att han har sitt hjärta i den svenska frikyrkliga tankemodellen. Där är den bekända tron det som förenar men samtidigt det som skiljer människor åt i den svenska folkgemenskapen.

Emellertid är en församling i dag i bästa fall lika mycket en miljö för tro som en troendegemenskap. Detta i synnerhet i frikyrkliga gemenskaper där man till skillnad från i många svenskkyrkliga sammanhang fortfarande kan urskilja en församlingskärna. Den skarpa gräns mellan Guds folk och andra som drogs upp i Korinth på Paulus tid var redan då i långa stycken fiktiv, hur mycket tydligare är den inte detta idag.

Uttåget som berättelse

1 Kor 10:1-11:1

s 197-213

Exegesen

Att tillhöra gudsfolket innebar för Paulus att räknas bland dem som befriats från fångenskap, vandrat genom hav och öken och slutligen kommit till ro i löfteslandet. Till denna gemenskap hörde dessutom och framför allt att vara relaterad till denna befrielses höjdpunkt och fullbordan, kors och uppståndelse. Detta senare ständigt på nytt aktualiserat i nattvardens bröd och vin. För Paulus var denna tillhörighet en metafysiskt förstådd realitet, alltså något mer än en föreställning. Med dess stöd kunde han bekämpa den lögn som avgudatron i Korinth representerade med sitt offerkött, sin vantro och sin ondska. För Paulus var det ett svek när den kristne inte svarade upp mot denna tillhörighet. Det var att svika att som kristen delta i Herrens måltid och samtidigt i offermåltider. Det skulle enligt Paulus "väcka Herrens svartsjuka". (1 Kor 10:22). Så långt har Tellbe på ett korrekt sätt återgivit och förtydligat Paulus tankar.

Men hur är det med Paulus ord om Guds svartsjuka? Rimligen står talet om svartsjuka för att Gud inte tålde några rivaler. Detta blir i Tellbes utläggning: "Herrens svartsjuka har att göra med Guds *heliga*, odelade kärlek. Gud vill inte dela sitt folks kärlek med något annat". (s 206 även s 212)

Tolkningen

Det frälsningskeende som jag ovan karakteriserat kallar Tellbe genomgående den stora berättelsen. I detta begrepp döljer sig en avvikelse från såväl Paulus som, låt oss kalla dem nutida "bibelkristna". För såväl Paulus som för dessa representerar uttågsberättelserna historisk sanning. Men när Tellbe talar om den stora berättelsen öppnar han för att också se skeendet "överhistoriskt" och i den egenskapen mättat med ideologi/myt/idealisering. Detta tvingar, eller borde, för att göra en lång historia kort, tvinga Tellbe att för trovärdighetens skull markerat förankra sin anslutning till den gammaltestamentliga traditionen i tron på Kristus för att göra den trovärdig. Kristus blir den yttersta garanten även för den gammaltestamentliga traditionens både sanning och värde.

Kvar står att Tellbe genom att förstå uttågstraditionerna som berättelser tangerar ett historiskt betraktelsesätt och därmed också en relativiserande och ifrågasättande hållning till bibelns bokstavliga sanning.

Gudsfolket/församlingen. Problematiken

Tellbes hållning syns mig dubbel. Å ena sidan förankrar han Paulus församlingstänkande i den gammaltestamentliga gudsfolkstanken kopplad till exodusmotivet (uttåget osv), å den andra i trosförsamlingen tänkt som "korsmärkt gemenskap". Vidare uppfattar han exodusmotivet i bibeln som historisk sanning, men samtidigt på ett modernistiskt sätt som berättelse. Det senare förutsätter att exodus är laddat med motiv som utifrån en kärna av historisk sanning, är förankrad i en religiöst bestämd föreställningsvärld.

Men om detta är det svårt att resonera öppet i Tellbes religiösa miljö. Det är alltför lätt att väcka anstöt.

Däremot borde det gå lättare att fundera vidare över den kritikav kyrkornas sidoverksamhet som jag ovan redovisat. Jag föreställer mig att ett sådant resonemang skulle kunna leda fram

till reflexion över församlingens identitet som å ena sidan gudsfolk å den andra troendeförsamling.

Sidoverksamheten kan ju betraktas utifrån den av Paulus framhävda gudsfolkstanken. I så fall blir dess syfte att medvetandegöra människor om sin tillhörighet till gudsfolket. Men det spåret är inte Tellbes.

Själv är jag tacksam för att Tellbe lyfter fram gudsfolkstanken i Paulus församlingssyn och därmed också i Tellbes egen. Den öppnar för vidareutveckling av den för svensk frikyrklighet kännetecknande övertygelsen om tron som förutsättning för att få tillhöra församlingen. För mig är trosförsamlingen själva förutsättningen för att gudsfolkstanken idag skall komma till sin rätt. De troende har till uppgift att medvetandegöra människor om sin tillhörighet till gudsfolket.

Oomvända heliga

Kvar i sin gamla natur, samtidigt bröder i tron

1 Kor 3:1-23

s 69 - 83

Det drar åt olika håll i församlingen i Korinth. Den ene har *en* förebild, den andre *en annan*.

Men det är inte förebilderna det är fel på. Skulden ligger hos de enskilda kristna.

Om dessa kristna i Korinth gäller, som Paulus uttrycker det

att de inte är andliga människor utan fortfarande är kvar i sin köttsliga (gamla) natur (1 Kor 3:1 f).

att de inte förstår att de är Guds tempel och att Guds ande bor i dem, att de i sin tur tillhör Kristus och att Kristus tillhör Gud (1 Kor 3:16 ff).

Dessa uppseendeväckande påståenden tycks Tellbe vara blind för trots att de sticker i ögonen. I stället har Tellbe fastnat för att det enligt Paulus trots allt tycks föreligga en skillnad mellan de troende i Korinth och dem som inte tror. De troende är enligt Paulus inte *själiska*, den termen står för icke troende. De är trots allt bröder i tron. (s 72) Dessutom tillhör de Guds egendomsfolk. (s 78 f)

Vidare observerar jag att Tellbe här som tidigare är noga med att ta fasta på förekommande associationer till Gamla testamentet men att han aldrig tar sig an frågan utifrån vilka principer Paulus förstår dessa associationer. (s 79) Paulus bibelförståelse ligger alltså som en underton bakom det mest i 1 Kor. Men läsaren av Tellbes kommentar får här som i andra sammanhang föga hjälp att förstå förbindelseledet mellan gammalt och nytt.

Slutligen noterar jag att Tellbe inte tar vara på tillfället att närmare fundera över de kristologiska konsekvenserna av Paulus formulering: "Men ni tillhör Kristus, och Kristus tillhör Gud" (1 Kor 3:23 s 80)

Här fanns ju annars möjlighet att se förbindelsen med gudomen dynamiskt och undvika de svårigheter det metafysiskt betingade synsätt som Tellbe så gärna tangerar i sin kristologi, innebär.

I sin sammanfattning betonar Tellbe, för vilken gång i ordningen frågar jag mig, församlingens förbindelse med det gammaltestamentliga gudsfolket. (s 80 f) Så även i sina reflexioner. (s 81 ff)

Tillämpning

I sin tillämpning markerar Tellbe att församlingen i dag är "en gemenskap av människor som är förpliktade att i allt läsa sina liv i enlighet med budskapet om den korsfäste och uppståndne Kristus. Det kan man kalla en korsfäst gemenskap" 80 f. Däremot behandlar han inte Paulus anklagelse att de kristna i Korint är kvar i sin "gamla natur". (1 Kor 3:3) trots att denna undran måste ses som den centrala i detta avsnitt.

Oomvända heliga

1 Kor 4:1-21
s 85-100

Innehållet

Gud inbjuder enligt Paulus i 1 Kor 4 till ett liv i Kristi efterföljd, vilket innebär ett liv i svaghet, offer och förakt. För det livet står Paulus och Apollos enligt eget vittnesbörd. Församlingen däremot baserar sina liv på eget anseende, egen styrka och egen storhet. Så kan Paulus mening så långt sammanfattas innan han retirerar för att avsluta med uppmuntrande tal. Om det ena handlar versarna 1-13 om det andra versarna 14-21 i 1 Kor 4.

Tolkningen

För Tellbe ger dessa ord anledning till en nutidstillämpning. Han associerar på ett för mig obegripligt sätt till förhållandet predikant/församling i en frikyrklig församling. Han gisslar det tyckandet tyranni som kan drabba nutidens predikanter. (s 97 ff) Vad Tellbe däremot inte tar itu med är det djup av eget oomvänt sinne som Paulus låter mig ana i detta avsnitt, något som lär ha sin tillämpning på kristet andligt ledarskap även idag. Tellbe kommenterar heller inte Paulus vändning där denne efter sina utfall mildrar sitt tal och går över i förmaning på trots allt inkluderande grund. Den "bli det du är" teologi som jag anar bakom detta, reflekterar Tellbe aldrig över.

Hänsyn till de osäkra

1 Kor 8:1-13
s 169-181

Texten

Texten ovan utgår från att avgudar är maktlösa och att det är ofarligt att äta offerkött. (1 Kor 8:1a, 8:4) Dess budskap är att det finns osäkra kristna som inte fullt ut inser detta. Mot dessa skall man visa hänsyn.

Paulus talar dessutom om kunskap, kunskap värd att bygga på, rätt kunskap. För honom är rätt kunskap av kristen tro genomsyrad kunskap. Denna är infogad i en kärlekens gemenskap med den Gud som är "fadern från vilken allting utgår och som är vårt mål" och med "en enda herre, Jesus Kristus genom vilken allt är till och genom vilken vi är till". (1 Kor 8:1b-3, 8:5) Rätt kunskap, och det är dit han vill komma, innebär omsorg om kristna bröder och systrar som inte gjort upp med sitt hedniska ursprung och därför inte klarar av att se kristna äta offerkött. (1 Kor 8:7-13)

Tillämpningen

Tellbe återger och förtydligar. För förtydligar han konsekvenserna av Paulus maning att ta hänsyn till de svaga. Tellbes tillämpning gällande nutid handlar huvudsakligen om Jesustrons konsekvenser i mötet med den vacklande och osäkra.

Till detta kommer Tellbes fristående kommentar till 1 Kor 8:6 där Paulus skriver:

Så har vi bara en Gud, fadern från vilken allting utgår och som är vårt mål, och bara en herre, Jesus Kristus genom vilken allt är till och genom vilken vi är till Jesus samverkar med Gud (1 Kor 8:6)

När Tellbe reflekterar över denna vers tar han tillfället i akt att positionera sig dogmatiskt. Gud ses av Paulus i denna formulering som en del i en tänkt treenighet.

Oomvända heliga. Problematiken

Tellbes utläggning av dessa textavsnitt visar att denne blundar för det allt överskuggande problemet att kristen tro inte tycks påverka människor i deras innersta. Detta trots att självupptagna kristna hävdar det.

Han ursäktas av en Paulus som tycks förutsätta ett slags "bli det du är i Kristus teologi". Förmodligen tänker sig Paulus att de kristna skall bli det de genom tro/dop/kristen gemenskap är. Och för att det trossprång från det ena till det andra skall bli verklighet behöver de kristna höra att de är kvar i sin gamla natur.

Inte undra på att kyrkorna inför detta och liknande uttalanden gått isär såväl i förståelse som tillämpning. Helgelseörelserna har gått sin väg, de karismatiska sin, lutheranerna sin, Tellbe sin med sina utläggningar om korsmärkt gemenskap. För att inte tala om kyrkorna i stort som bundit samman allt i sakrament och kyrkotillhörighet.

Allt detta grundläggande problem som Paulus fört upp till ytan genom sitt tal om att de kristna i Korinth lever kvar i sin "gamla natur". Att problemet är svårlöst för oss sena tiders kristna är en sak. Detta ursäktar inte att Tellbe i sin tillämpande exeges blundar för problemet. På något sätt måste det angripas. Kristen tro blir ju en nullitet om tron i praktiken betyder föga.

Som plåster på såren har jag till den problematik som blottats i Paulus utläggningar fogat textavsnittet 1 Kor 8:1-13. Detta visar hur Paulus värnar om de osäkra. Här är såväl Paulus som Tellbe i sin tillämpning mänsklig, så mänskliga att det låter oss ana att ett stråk av mänsklighet kännetecknar eller borde känneteckna alla former av kristen tro.

De andliga gåvorna

De andliga gåvorna unika eller allmänna?

1 Kor 12:1-31

s 245-261

Det kan ha sina sidor att som Tellbe i möjligaste mån låta texten själv tala utan kommentarer. Detta i synnerhet om oklarheter gömmer sig i det skrivna. Så förhåller det sig i detta avsnitt. Närmare bestämt blir det oklart vad begreppet andlig gåva står för. Å ena sidan tycks gåvorna vara av det slaget att vissa fått, andra inte. Å den andra räknas bland gåvorna också sådana som i högre eller mindre grad återspeglar allmänmänskliga egenskaper, alltså gåvor i princip till alla.

Tellbe har inte hängt upp sig på denna diskrepans, mer bekymrar det honom att det tycks finnas två slags kristna, dels de med gåvor dels de utan. I vilket fall som helst motar han denna förmodan genom att påstå att all andlighet inte kommer via direktkontakt med den Helige Ande. Andlig är den som i församlingens gemenskap bekänner sig till Jesus Kristus som herre. Samtidigt vidgar Tellbe i sin tillämpning den Helige Andes verkningsområde. Församlingarna uppmanas att ta vara på de gåvor och förmågor som ges i en församling. Tellbe tenderar att se även dessa gåvor och förmågor som unika andliga gåvor. Dock utför han inte denna tankegång mer än att mana församlingar att bejaka även helandets gåva.

1 Kor 13
s 263-275

Tellbe

Tellbe konstaterar att talet i 1 Kor 13 om kärlekens allt överordnade ställning i första hand är adresserat till församlingen i Korinth. De kristna i Korinth skall se alla sina andliga gåvor underordnade kärleken, den största av Guds gåvor till församlingen.

Kärleken beskrivs i 1 Kor 13 som

- tålmodig och god
- inte stridslysten
- inte skrytsam
- inte uppblåst
- inte utmanande
- inte självisk
- brusar inte upp
- vill alla väl
- finner inte glädje i orätten men i sanningen.

För Tellbe skulle beskrivningen av kärlek lika väl bytas ut mot "Gud".

Tillämpad idag skulle kärleken enligt Tellbe reda upp i våra "stökiga" församlingar och visa att kärlek kan sätta gränser
att Guds kärlek i Jesus Kristus är det främsta exemplet på kärlek
att det största är att vara känd och älskad av Gud
att de andliga gåvorna fungerar som bäst i en atmosfär av kärlek.

Jag

Jag går inte längre i mitt referat av Tellbe än vad som framkommit ovan. Självt kan jag lika lite som Tellbe, något som jag lyfte fram i referatet ovan, dra gränsen mellan unika gåvor och allmänna. Vad jag däremot gör till skillnad från Tellbe är att jag låter min läsning av 1 Kor 13 vara nyckeln inte enbart till 1 Kor 12. Jag låter denna text framför allt öppna för en bibelförståelse med allmänmänskliga dimensioner.

Min förståelse av 1 Kor 13 kan sammanfattas i följande.

Talet i 1 Kor 13 om kärlekens allt överordnade ställning bidrar till förståelsen av de andliga gåvorna i 1 Kor 12. Dessa skall inte ses som något för sig utan som ett av uttrycken för Andens allomfattande verk. Däri är jag enig med Tellbe.

Men det är för mig inte detsamma som att låsa 1 Kor 13 till 1 Kor 12.

För mig representerar kärleken som den beskrivs av Paulus den bild av det ideala som lägger grunden för mänsklig samlevnad över huvud taget. Denna bild är på samma gång en ofrånkomlig beståndsdel i den föreställningsvärld som för mig heter tro.

Kärleken är ofrånkomlig eftersom den styr men inte låter sig styras. Den är sin egen herre, aldrig andras. I sin historiska form, d v s i den form den konkretiseras i historiens mångahanda är den emellertid sällan slutgiltig. Kärlekens svar nu behöver inte vara kärlekens svar i morgon. Jag föreställer mig som kristen Guds ord på liknande sätt. I sin konkretiserade form, d v s i bibeltexterna, har t o m Jesu egna ord oftast något preliminärt över sig, detta genom deras förankring i tid, rum och omständigheter.

Min utläggning av 1 Kor 13 blir mot den bakgrunden följande.

Versarna 1-3

Kärleken ses här som en ingrediens i allt som har värde. Här representeras kärleken av ett antal förmågor till vilka räknas:

tala, förstå och kunna delge, *(förmågor som utan kärlek är tömda på innehåll)*

Förmågorna (gåvorna) yttrar sig vidare som

profetia

förmåga att förstå det för andra dolda

en allt omfattande kunskap

en tro som kan göra mirakel

generositet

villighet till personligt offer *(vars gemensamma nämnare är att de alla saknar värde utan kärlek).*

Versarna 4-7

Kärleken beskrivs. Den är

tålmodig och god

inte stridslysten

inte skrytsam

inte uppblåst

inte utmanande

inte självisk

brusar inte upp

vill alla väl

finner inte glädje i orätten men i sanningen.

Denna beskrivning faller inte självklart under det jag ovan talat om som preliminärt. Den återspeglar kärleken i sin fulländade form. Allt gäller oavsett tid och rum. Jag läser beskrivningen som visserligen primärt riktad till de kristna i Korinth men med giltighet även i andra sammanhang.

Versarna 8-10

"kärleken upphör aldrig till skillnad från profetiska gåvan, tungotalet, kunskapen..."

För mig är detta en religiöst betingad trosutsaga. Livet är utifrån att det är buret och präglat av Guds kärlek, bestående. Allt annat har sin tid. I Tellbes kontextuella tolkning det bestående ställt mot korinthiernas betoning på andliga upplevelser.

Versarna 11-12

"När jag var ett barn"... Bakom versarna 11 f ligger Paulus förvissning att bakom ett ofullkomligt nu följer ett slutgiltigt fullkommande. För mig betyder orden att Paulus erkänner sig sakna klarsyn, men att han en dag skall se klart. För Tellbe att de troende en dag skall känna Gud på samma sätt som människan redan i nuet är känd av Gud. (s 272)

Vers 13

"Men nu består tro, hopp och kärlek, dessa tre, och störst av dem är kärleken".

Detta säger mig att kärleken är störst eftersom den är det bärande i både hoppet och tron. Tellbe Läger ut triaden tro, hopp, kärlek med orden; endast i kärlek får de andliga gåvorna sin rätta plats och funktion.

Sammanfattningsvis för hela kapitel 13 kopplar Tellbe 1 Kor 13 till det karismatiska Korinth och relaterar de nådegåvor som där praktiseras till den för all tro grundläggande kärleken. Jag generaliserar i min utläggning utifrån att den kärlekens höga visa som 1 Kor 13 innebär inte ryms ens i en specifikt kristen kontext.

Så förstadd är kärleken som den framstår i 1 Kor 13 för mig förbunden med föreställningar kopplade till det att vara människa. I den egenskapen färgar, omformar och nytolkar den våra bilder av verkligheten. Sociala och därmed också religiösa stimuli påverkar såväl kärlekens väsen som den beskrivs i 1 Kor 13 som dess uttryck, men kan aldrig omvandla den i grunden.

Kärleken är för mig en subjektivt betingad föreställning, d v s en trosyttring, dock ej tron i sin slutgiltiga form. Detta f a därför att den *förebådar* inte är. Här och nu är kärleken oftast inte fullkomnad, infångad som den är i tid, rum och av omständigheter.

Slutord

1 Kor 13

för Tellbe ord riktade inåt

för mig utåt

för Tellbe ord till den kristne

för mig till människan

för Tellbe en förutsättning för kristet liv

för mig en brygga mellan församling och värld

Textens placering talar för Tellbe, innehållet öppnar även för min.

Om begriplighet och ordning vid sammankomsterna

1 Kor 14:1-40

s 281-297

Frågan om kvinnans ställning i församlingen behandlade jag ovan i det inledande avsnittet om gudsbilden dit jag kopplade 1 Kor 11:2-16 om kvinnans plats i gudstjänsten. Tellbes läsning av Paulus överensstämde där med min. I 1 Kor 14:1-40 kommer Paulus tillbaka till ämnet när han pläderar för profetians bruk samt dessutom kräver ordning vid de kristnas sammankomster.

I detta avsnitt blottas åter Paulus dilemma. Å ena sidan stöder han sig på GT:s skapelsetexter som förutsätter kvinnlig underordning, dock med öppningar för kvinnliga vittnesbörd, å den andra på den livstolkning som följer av Kristi uppenbarelse. Här föredrar dock Paulus att följa

vad de gammaltestamentliga texterna förordar. Ordningen i församlingen avgör till Skapelseordningens fördel.

Tellbe hänger här inte med i Paulus resonemang sin respekt för Paulus gudsord till trots, men försöker så gott han kan göra Paulus begriplig. Slutligen kommer Tellbe fram till att om någon stör ordningen i gudstjänsten skall denna hålla tyst, "något som i rimlighetens namn gäller såväl för kvinnor som för män", påpekar Tellbe. (s 293) Kan man rättfärdiga Paulus tydligare än med dessa ord, frågar jag mig.

Innehållsmässigt handlar 1 Kor 14 om profetiskt tal som för över i tal om ordningen vid de kristna sammankomsterna. Profetians kännetecken var till skillnad från tungotalet dess begriplighet, hävdade Paulus. Detta sagt till de kristna i Korinth inte till oss som vet alltför litet om dåtida profetiors innehåll för att egentligen förstå vad Paulus menar.

Paulus domslut

Betänklig kyrkotukt

1 Kor 5:1-13

s 101-116

Paulus behandlar ett fall av påstådd otukt i 1 Kor 5. I sin kommentar sätter Tellbe Paulus resonemang in i sitt sammanhang. Han visar hur Paulus utgår från gammaltestamentliga renhetsföreskrifter när denne å ena sidan dömer den påstått otuktige, å den andra varnar den övriga församlingen för att falla in i ett otuktigt beteende.

Själv blir jag betänksam över Paulus hållning. Å ena sidan manar Paulus församlingen att avgränsa sig från några konkreta syndare. Man får inte ens äta tillsammans med dem. Samtidigt inser han, något som framkommit av den tidigare framställningen, hur djupt fallna även församlingen i sin helhet var, detta utan att ingripa med andra åtgärder än maningar.

Vissa syndare skall alltså dömas, dessutom på för oss delvis okända grunder, andra frias trots allvaret även i deras synder. Detta sätt att förhålla sig håller inte ihop, åtminstone inte utan närmare kännedom om förhållandena i Korinth. Och om Korinth vet vi trots allt inte mycket. Vi har Paulus brev men inte myckets mer som blottar församlingens inre liv.

För mig är det därför givet att Paulus förhållningssätt inte kan tas för gott bland annat utifrån den begränsade kunskap vi äger om förhållandena i Korinth men framför allt därför att Paulus resonemang inte håller ihop. Men så vill Tellbe inte se det. Denne accepterar i princip Paulus domslut.

Tellbe och jag tänker alltså annorlunda. För Tellbe ingår 1 Kor i bibeln och är som sådan helig skrift och därför efterföljansvärd. Hur fel det då kan bli illustreras tydligast när Tellbe konstaterar att mannen som levde med sin fars hustru var pedofil, en uppenbar vantolkning. Om hur det var med den saken vet idag ingen.

Nog förstår även jag att någon form av kyrkotukt är nödvändig. Utan den kan tron dra åt vilket håll som helst. Men att därifrån närmast automatiskt sätta sin tilltro till Paulus domar är något annat. Min tilltro till Paulus vilar på dennes förståelse av Kristus, inte på förmodat felfria domslut. Jag tillåter mig en historisk läsning av dennes brev och därigenom också rätten att kritisera honom.

Inga otuktiga får ära Guds rike

1 Kor 6:1-11

s 117-128

Församlingen klarar inte sina egna misshälligheter. Denna maning desto allvarligare eftersom inga

otuktiga

avgudadyrkare

homosexuella

tjuvaktiga

själviska

drinkare

ovettiga

utsugare

enligt Paulus får ära Guds rike. Detta står att läsa i 1 Kor 6:1-11

Tellbe

Tellbe nöjer sig med att referera. Han kommenterar inte ytterligare de i texten klarlagda diskrepanserna mellan korinthiernas tro och liv. Jag föreställer mig att Tellbe tänkte sig att församlingen, om den tog vara på den heliga Andes gåvor, ändå levde "utifrån det faktum att en ny mänsklighet börjat ta form bland dem". (s 126) Och när så skedde blev man ändå på sikt av med de misshälligheter som störde församlingens liv. För övrigt kommenterar Tellbe inte den med bibliska associationer laddade syndakatalogen i textavsnittet mer än att han påstår att Paulus vill "att hans läsare skall bryta med sin gamla livsstil, just därför att Gud i Jesus Kristus inkluderat dem i sitt rike". (s 128) Jag noterar att Tellbe inte närmare ser på själva syndakatalogen med dess dom över bland annat homosexuella. Det skulle ställa honom inför problemet med förändrade etiska värdeskalor över tid, ett eldfängt ämne i hans kretsar.

Jag

För mig står de kategoriska utsagorna om vilka som inte får ära Guds rike i ett bestämt sammanhang. De skall i sitt sammanhang tvinga till självbesinning och omvändelse. Syndakatalogen skall så förstådd i första hand ses som en hävstång för annat än för analys av syndakatalogen.

Tal i egen sak

1 Kor 9:1-27

s 183-196

Paulus håller i detta avsnitt ett anförande där han betonar sin egen självutplånande insats för evangeliet. I sin tolkning av talet ställer Tellbe inte detta mot Paulus självhävdelsebehov, en av orsakerna om än inte den enda till hans iver att hävda sig och sin ställning som apostel. Att han inte gör detta står för något bestämt. Han idealiserar Paulus.

Tellbe skadar i själva verket bilden av Paulus genom att ensidigt upphöja honom, menar jag. Paulus måste få vara människa för att vi skall nå honom, inte en idealiserad gudsman. Idealiseringen av Paulus bidrar i själva verket till att dennes brev lyfts från den historiska verkligheten till en låt oss kalla det en "överhistorisk" konstruktion. Men där hör den inte hemma.

Primitivt om sjukdom och död

1 Kor 11:17-34

s 231-244

I 1 Kor 11:30 förbinder Paulus ovärdigt nattvardsfirande med sjukdom och död, eller som Paulus uttrycker det:

Därför finns det så många sjuka och klena bland er, och inte så få har avlidit.

Tellbe

Tellbes kommentar till dessa ord kan sammanfattas i följande. Tellbe *konstaterar* att det står som det står. Han förnekar inte att Paulus menar att på ovärdigt nattvardsfirande har följt sjukdom, klenhet och död. Han erkänner att orden är *besvärande* vilket i sin tur leder till att han *försöker rättfärdiga* Paulus. Detta inte nödvändigtvis när Paulus enligt Tellbe i en för sammanhanget osannolik tankekonstruktion tycks mena att sjukdom och död är ett föregripande av domen. (s 239) Fördunklande är däremot associationen till svält i området och att detta var orsaken till sjukdom och död. Och jag menar att Tellbes påpekande att Jesus enl Joh 9:1-12 tar avstånd från kopplingen mellan synd och sjukdom inte har med sammanhanget att göra.

Jag

För egen del nöjer jag mig med att konstatera att Paulus menar att sjukdom och död var Guds svar på ett ovärdigt nattvardsfirande. Jag menar vidare att Tellbe genom sin undvikande hållning till detta besvärande påstående därigenom ger exempel på att han står i ett apologetiskt sammanhang. Han ser det som sin uppgift att försvara Paulus och i slutändan att försvara dennes brev som Guds ord.

För mig bidrar Paulus orimliga antagande till att jag relativiserar betydelsen av Paulus ställning som Guds ords förmedlare. Samtidigt skärper det mitt sinne för det väsentliga i Paulus insats, det som gör honom till den som för mig mer än andra bidragit till att brygga över från evangeliernas Jesus till den himmelske Kristus.

Paulus domslut

I detta avsnitt har jag kommenterat Paulus domar över det kristna samlivet i församlingen. Det specifika är att Paulus inlägg här enligt min mening låter sig bedömas av alla oavsett trosförutsättning.

Min första kommentar sätter fingret på den bristande konsekvensen i Paulus kyrkotuktsåtgärder (Betänklig kyrkotukt). Den andra rör Paulus påståenden om vilka som är uteslutna från Guds rike (Inga otuktiga får ärva Guds rike). Därefter tar jag upp Paulus bedömning av sig själv (Tal i egen sak) och slutligen Paulus mening om orsakerna till sjukdom och död i församlingen (Primitivt om sjukdom och död).

Jag kommer sammantaget fram till att Paulus ställningstaganden kan sättas i fråga. Jag gör det på allmänmänsklig grund och utifrån inomvärldslig bedömning. Detta i enlighet med min grundsyn vid bedömningen av 1 Kor att denna skrift skall läsas dels som ett mänskligt dokument dels som ett trosdokument. Min uppgift blir mot den bakgrunden att iaktta samspelet mellan dessa båda komponenter. Detta till skillnad från Tellbe som i princip ser som sin uppgift att låta allt vad Paulus säger i 1 Kor vara ett uttryck för Guds vilja. Det är ju ändå Guds ord han handskas med.

Paulus från två olika håll

Min hållning till Paulus har varit konfrontativ redan utifrån att jag prövar Paulus tro utifrån mänskligt förnuft och prövbar insikt. (Se inledningens ord om det sedda och det trodda) Detta har i skrivningen ovan lett till kritik av Paulus men också och framför allt till att jag sett hur Paulus tro sedd i sitt samspel med yttre omständigheter lett till en av kristustro avhängig förnyad livshållning. Detta i enlighet med min övertygelse att livet i sig beror av ett samspel mellan det trodda och det sedda. Livet handlar inte om tro eller icketro utan om vad man tror på.

Jag må ha fel i min kritik av Paulus, men min hållning även till helig text håller jag för riktig. Ett historiskt sätt att nalkas bibeln, d v s en metod där mänskligt förnuft och prövbar insikt inbegripes, är visserligen en skapelse av moderniteten, men ändå något vi inte kan vara förutan.

Också Tellbe inser att det mänskligt prövbara ingår när Paulus gudsord skall bedömas. Men kritiken av Paulus blir jämfört med min nedtonad. Han handskas ju med Guds ord. Därtill kommer att Tellbe är noga med tillämpningarna. Och han tillämpar utifrån förhållandena i en svensk frikyrkoförsamling av idag. Detta gör att han moderniserar Paulus samtidigt som han undviker tankedjup hos Paulus som är honom obekanta.

Detta sagt om Tellbes hållning, inte om dennes fackkunskap och kompetens.

4 En analys av Mikael Tellbes "Vad menar vi med att Bibeln är Guds ord?" (2015)

Inledning

Boken "Vad menar vi med att bibeln är Guds ord?" har drag av vittnesbörd. Tellbe berättar om sin egen bakgrund i bibelläsande väckelsemiljö. Han vittnar om sin egen kärlek till bibeln redan från unga år. Med teologiska studier följde nya förhållningssätt till bibeln, inte minst genom att också se bibeln som en historisk urkund. Men han betygar att han livet igenom behållit en obruten kärlek till bibeln som Guds ord.

Draget av vittnesbörd skall förstås utifrån att boken är skriven för att legitimera sitt eget sätt att förhålla sig till bibeln. Uttalat riktar han sig särskilt till de frikyrkliga trossyskon som reagerar negativt på alla försök att relativisera det som står i bibeln. Som bekant är Guds ord för dessa okränkbara. Bibelkritik är för dem ett skällsord.

Uttalat syftar boken till att stärka bibelns försvagade ställning, främst inom de egna leden. Under 2014 öppnade inte ens 40 % av de frikyrkliga troende sin bibel, noterar Tellbe i bokens inledningsavsnitt. Bibeln känns inte relevant för dem. Den är både våldsam och krävande på ett sätt som inte tilltalar.

För mig är boken ett exempel på vart det kan leda när en så mångfacetterad boksamling som Bibeln hålls samman av anspråket att vara Guds ord. Det leder inte till att försöka få svar på boktitelns fråga "Vad innebär det att bibeln är Guds ord?", mer till anvisningar hur man skall läsa bibeln för att den skall bli Guds ord.

Disposition och syfte

Jag har disponerat min analys av Tellbes bok om bibeln i tre avsnitt eller om man så vill i tre problemkretsar. Dessa är

- 1 Det formade gudsordet
- 2 Bibel med många bottnar tvingar fram omtolkning
- 3 Förhållandet historia/uppenbarelse

Dispositionen antyder att jag i stort avstår från kritik utifrån löpande text för att istället försöka fånga det för Tellbe utmärkande. Detta leder i sin tur till jämförelser med min egen hållning.

Det formade gudsordet

Det ger mening att se Nya testamentet som ett format Guds ord, format att vara en fortsättning på det som för oss går under beteckningen Gamla testamentet. Format för att göra det tydligt att hela bibeln fick sin fullbordan i Kristus.

Utifrån den trosgrund de redan ägde har alltså Nya testamentets författare fogat berättelserna om Jesus och om den första kristna kyrkans historia. Den kristna tron betraktas inte som något nytt, ses i stället som ett fullbordande av något redan påbörjat.

Utifrån det perspektivet kan också Tellbes "Vad menar vi med att Bibeln är Guds ord" (2015) läsas. Tellbe har format sina utläggningar så att de för en ny tid skall förklara och föra vidare det i bibeln redan givna. I slutändan står även min granskning i detta sammanhang.²

Nedan om Tellbes förhållande till denna formning.

Bibeln formad till Guds ord genom sin blotta existens

Först alltså om att bibeln i sig, genom sin blotta existens, är Guds ord. Den inställningen ligger lik en grundton bakom allt Tellbe skriver. Av uppslagsdelen till bibel 2000, avdelningen Uppslagsord under rubriken "skrifttolkning", finner vi att Tellbe inte är ensam om sin inställning. Där läser vi:

N:ts författare delade med sin samtids judendom övertygelsen att GT:s heliga skrifter är Guds ord, som i varje detalj speglar hans avsikter.

Denna förutfattade mening har, om än i modifierad form, levt kvar i kristenheten ända in i nutid. Det råder generellt en spänning mellan detta synsätt och ett där bibelns innehåll (budskapet om frälsning, försoning osv) motiverar epitetet Guds ord.

Spänningen mellan det ena och det andra är iakttagbar också hos Tellbe. Tellbes förförståelse av bibeln som helig skrift, ett trosföremål i sig, har påverkat Tellbes syn på bibelns historiska tillförlitlighet. Så långt det är möjligt håller denne bibelns utsagor för tillförlitliga även i historisk mening. Det som står i bibeln måste vara sant. Bibeln är ju Guds ord.

Den här inställningen har trängt djupt. Jag ger ett exempel från Tellbes bok där fler än han hade kunnat hålla i pennan. I avsnittet "Jag tror på Bibeln därför att jag tror på Kristus" sidorna trettiosex till fyrtiofyra förutsätts den Jesus som uppträder i evangelierna vara den autentiske Jesus. T o m det Jesus säger förutsätts vara dennes egna ord. Det står ju i evangelierna och evangelierna ingår ju i bibeln och bibeln i sin tur är ju Guds ord är den outtalade förutsättningen.

Detta kan låta oskyldigt men tränger undan ett historiskt betraktelsesätt, som bland annat förutsätter en synoptisk läsning av evangelierna. En synoptisk läsning öppnar i sin tur för

---

² Se rubrikerna till "Att tro på bibeln som Guds ord" i Tellbe 2015 och då särskilt punkterna 3-5

tankar om vad som är Jesu egna ord, respektive vad som kan förmodas vara omgivningens skapelse eller tolkning. Men det bortser Tellbe och för den delen de flesta bibelläsare från. Står det att Jesus säger är det så.

Bibeln formad till Guds ord genom berättelsen om Kristus

För Tellbe är bibeln levande, därtill gudomlig närvaro och som gudomlig närvaro samtidigt gudomligt tilltal. Den är gudomlig närvaro i reell mening men samtidigt av vår tro villkorad närvaro. Tellbe kan tala om att det ligger på oss själva att inse bibelns sanna väsen. Detta står för att det är tron på Kristus som avgör mottagandet.³

Tellbes tro på Kristus öppnar i sin tur för något han kallar en "berättelse" (s 123 f) som långt ifrån är begränsad till evangeliernas återgivningar av Jesu liv. Den omvandlas av Tellbe till en universell berättelse, av Tellbe benämnd "Jesushändelsen" med betydelse för både världsförlopp och frälsningshistoria.

Så långt kommen i mitt försök att ringa in Tellbes uppfattning om Jesus har dualismen i Tellbes tänkesätt blivit uppenbar. Å ena sidan månar denne om Bibelns bokstavliga sanning. Visserligen beskriver Tellbe bibeln som både uppenbarelse och historia, men detta med tydlig tendens att så långt som möjligt hävda uppenbarelsens historicitet. Å den andra låter han uppenbarelsen gå över i en frälsningshistorisk berättelse. Berättelsen i sin tur vetter å ena sidan åt det faktiska, å den andra åt det uppenbarade, den sanning som enbart tron ser. Jag nöjer mig med att bestyrka detta berättelsetema med två citat.

Bibeln berättar om Guds räddning och upprättelse av världen genom Jesus Kristus.

Att läsa bibeln som Guds ord att kliva in i denna berättelse och göra den till sin. (s 123 f)

I bokens del II "Att läsa bibeln som Guds ord" uttrycker Tellbe sin syn på Bibelns sanning som "berättelse" mera utförligt. Sammanfattat säger Tellbe där att bibeln är en storhet för sig, den är Guds ord i betydelsen Guds tilltal till oss människor. Som sådan ger den oss sanningen om skapelsen, om Israels utväljelse, om Guds son och Guds församling, liksom slutligen om skapelsens upprättelse. Allt detta sker i en sammanhängande berättelse. För att ta till oss denna berättelse behöver vi ställa oss under Kristi herravälde och befinna oss inom hörhåll för Anden, hävdar Tellbe. (s 104 ff)

Om jag förstått Tellbe rätt står berättelse i detta sammanhang för "tolkad sanning" alternativt "den underliggande sanningen".

När Tellbe närmar sig Jesus på detta övergripande sätt gör han det företrädesvis med Paulus för ögonen. Tellbe ser med denne hur Jesus genom sitt framträdande föregrep Guds seger. Detta förebådade den dag då hela skapelsen skulle ställas under Guds herravälde, den dag när allt skulle sammanfattas i Kristus.

Parallellt kan man följa en tankelinje hos Tellbe där församlingen genom sin tro på Kristus föregriper Guds herravälde (Ef 1:9-10, se även s 19-23) Detta när Tellbe med Paulus som förlaga aktualiserar den gammaltestamentliga berättelsen om de utvaldas befrielse, uttåg, räddning och seger. De troende dras in i detta skeende genom att även de genom Kristus förutsätts vara inlemmade i Guds egendomsfolk. Därigenom kommer också dessa att utgöra de kallade, utvalda, heliga. Laggivningen, som ju i mycken teologi betraktas som förbindelseledet och samtidigt skiljelinjen mellan gamla och nya testamentets fromhet, skjuts

---

³ Se särskilt sidorna 111 ff, 36-44

av den pauluspåverkade Tellbe åt sidan för delaktighet i ett frälsningshistoriskt skeende som förenar de båda testamentena.

Här kan jag själv inte låta bli att i klagörande syfte gripa in och vidga perspektivet. Det Paulus gjorde och med honom Mikael Tellbe gör, är att placera in Jesus i föreställningsvärlden.

Föreställningsvärlden i sin tur är tolkad verklighet eller om man så vill, det som ligger bakom det som sker, skeendets innersta syfte, mening och slutliga utfall. För att göra det än tydligare: Föreställningsvärlden är för Tellbe, liksom det en gång var det för Paulus det faktiskas insida eller det faktiskas yttersta konsekvenser.⁴

För den läsare som inte är van vid tankegångar liknande denna påminner jag om den alldagliga sanningen att det mesta en människa uppfattar är kopplat till hennes föreställningsvärld. Föreställningsvärlden lever i symbios med vår iakttagelse vare sig vi vill det eller inte.

Nu kan denna relation, skeende/föreställningsvärld, skapa problem. Detta eftersom föreställningsvärlden skiftar över tid. Också för Mikael Tellbe kan denna skillnad mellan då och nu bli problematisk. Mitt exempel på detta hämtar jag från Tellbes framställning under rubriken "Gudutandad" (s 50 ff).

Där behandlas följande bibelord,

"Varje bok i skriften är inspirerad av Gud..." 2 Tim 3:16 a

Och framför allt skall ni tänka på att man aldrig kan tyda en profetia i skriften på egen hand. Ingen profetia har förmedlats genom mänsklig vilja, utan drivna av helig ande har människor talat ord från Gud 2 Pet 1:20-21

Enligt Tellbe är orden ovan sanna, dock inte att de därför skulle vara felfria eller ofelbara. Bakom detta gåtfulla uttalande bör ligga att Tellbe har behov av att korrigera i församlingarna förekommande svårsmälta inspirationsteorier för att anpassa dem till nutida verklighetsuppfattning och ge rum för ett mer historiskt betraktelsesätt. Detta i apologetiskt syfte.

Men flikar jag in; är inte verkligheten den att 2 Tim 3:16 a och 2 Pet 1:20-21 speglar ett senare skede i den tidiga församlingens utveckling. I detta senare skede upphöjs även utsagor i kristna sammanhang till helig skrift. De görs till gudsord komma direkt från Gud. Allt i enlighet med den syn på heliga texter som var förhärskande inom den samtida judendomen liksom i den tidiga kyrkan? Att inte se detta är att skjuta undan ett i sammanhanget viktigt historiskt betraktelsesätt för ett trosoperspektiv vare sig detta sker medvetet eller omedvetet.

Bibeln formad till ett villkorat Guds ord

Vi vet i dag att redan ett nyfött barn är benäget för visst, obenäget för annat. När hon sedan växer upp innebär den miljö och den kultur hon lever i, att hon betingas för visst avskräcks från annat. Arvet har förvisso sin betydelse för oss människor, men miljön går inte att bortse från.

Givet dessa förutsättningar är vägen till kristen tro inte given, inte heller bevekelsegrunderna. Att växa upp i USA:s bibelbälte är inte detsamma som att ha sina rötter i ett sekulariserat Sverige. Om kristen bekännelse i bibelbältet faller ut närmast av sig själv blir den något som sticker ut i ett sekulariserat Sverige.

---

⁴ Om föreställningsvärlden s 94-97

Det är till dessa som sticker ut Tellbe skriver. Det är till de egna trossyskonen Tellbe riktar sina ord, frikyrkliga trossyskon av allehanda slag. Det är bland dessa Tellbe finner både lagträlar och dem som lyssnar till bibelordet med en gäspning. Men han vänder sig också till dem bland sina trossyskon som lockats till en historisk förståelse av bibeltexterna och behöver höra att de med Ricoeur inte får glömma "den andra naiviteten", dvs inte ge upp sin barnsliga tillit därför att de fångat sammanhang som andra inte ser.

Det är i första hand trossyskonen som skall veta att den tro man bekänner sig till är villkorad. Den får inte vara ett mekaniskt ja till trons sanningar utan förutsätter att den troende är eller blir ett med den tro hon bekänner sig till. Den förutsätter att de troende ställer sig inom hörhåll för Anden, lyssnar till ordet med förväntan, förhåller sig ödmjukt till texten (s 108-111, 113 f, 116 f) eller förstår att de måste "läsa med kroppen" (s 117 ff) d v s vara medvetna om att det är tillsammans med andra troende de skall ta till sig och tillämpa budskapet.

Sammanfattning och jämförelse

I detta avsnitt "Det formade Gudsordet" har jag jag dragit upp riktlinjerna till min förståelse av Tellbes bok om bibeln som Guds ord. Jag ser den som en framställning formad utifrån bestämda betingelser. Bibeln förutsätts bara genom att finnas vara Guds ord. Nya testamentet skall läsas utifrån att det är utformat som ett fullföljande av det som grundlades i Gamla testamentet. Jesus är svaret på det som förebådades i Gamla testamentet.

Med Tellbe menar också jag att bibeln skall läsas och tolkas utifrån bestämda betingelser. Men jag gör det utan att förutsätta att något är Guds ord bara för att det står i bibeln. Jag är dessutom ständigt observant på skiftningar i föreställningsvärlden över tid och vad det kan innebära för tillämpningen.

Teckningen av Kristus kännetecknas å ena sidan av att Tellbe försöker hävda det historiska i Jesu framträdande, å den andra att bilden av Jesus går över i en frälsningshistoriskt betingad berättelse. Berättelsen i sin tur vetter å ena sidan mot det faktiska å den andra mot det uppenbarade, den sanning som enbart tron ser. I det här stycket tänker jag som Tellbe.

Specifikt Tellbe är att målgruppen är de egna trossyskonen och deras behov.

Framställningen störs alltså sammanfattningsvis av att Tellbe förutsätter att bibeln per se är Guds ord, d v s att allt i bibeln på ett eller annat sätt är bekräftat av Gud som sitt eget ord. Denna förutsättning kan störa en historiskt betingad analys av bibeltexten något som för mig ofta är själva förutsättningen för att jag själv skall få en "aha"-upplevelse när jag läser bibeln. Bibelordet blir svar på min fråga.

Bibeln med många bottnar tvingar fram omtolkning

Bakgrunden

Inget skulle strykas när Tellbe läste bibeln. Allt var ju Guds ord. Det hade han fått med sig från barnsben som något självklart i den frikyrkliga miljö han växte upp. Säg den radikala frikyrka i det utgående nittonhundratalet som förkunnade något annat. Det tillhörde ju dessutom biblisk skriftsyn där även Gamla testamentets heliga skrifter i allt ansågs spegla Guds avsikter. Och den Jesus som Tellbe i första hand betraktade som Guds avbild var ett med sin samtid i sin absoluta tilltro till helig skrift.

Skillnaden mellan Tellbe och Jesus var förstas den att en ny historiesyn vällt in över den "upplysta" världen från 1700-talet och framåt. Detta nya kom att i grund förändra de upplystas sinnen. Till dessa upplysta kom också Tellbe att höra, om än med modifikationer.

Det nya innebar i detta sammanhang att hänsyn måste tas till historiens vittnesbörd, befriat från legendära drag, som källa i sökandet efter sanning. För att illustrera vad detta konkret kan innebära tillåter jag mig att bli personlig. Själv tillhör jag dem som tagit till mig detta betraktelsesätt. För egen del har detta bland annat lett till att jag inte ryggas ens för att få höra att den trostradition som Jesus växte upp i var sprungen ur en judisk stamreligion. Jag minns att jag reagerade positivt när den tysk-judiska filosofen Hannah Arendt på tysk TV påstod just detta.

Hur blir det då med mitt förhållande till den Jesus som ligger till grund för allt jag tror och tänker? Får jag inte problem med honom? Förvisso! Vägen undan detta dilemma har för min del blivit betoning på Jesus som människa, en människa som i långa stycken delade sin samtids tankar och värderingar. Dennes gudom som den framträder i evangelierna framstår för mig som blixtar av gudomlig klarsyn, inte minst tydlig i dennes möten med människor liksom i dennes konfrontationer med sina motståndare. Undergärningarna bejakar jag men jag glömmer inte att dessa utfördes under en tid som till skillnad från vår, förutsatte under. Tillspetsat genombryter Jesusi min betraktelse det för judisk tro karakteristiska genom sitt sätt att vara och handla. Allt för mig sedan sammanfattat och uttryckt vid korset och den tomma graven.

Jag har i konsekvens av detta gjort upp med traditionell liksom biblisk syn på helig skrift som entydig källa till kunskap om sanningen. Vad Tellbe beträffar syns han mig gå halva vägen. Han gör det genom sin bekännelse till en historisk bibelsyn samtidigt som han håller fast vid Bibeln som fullt ut Guds ord. Redan titeln på Tellbes bok, "Vad menar vi med att Bibeln är Guds ord?" tydliggör just detta dilemma. Innehållet bekräftar dilemmat. Tellbe tvingas ta till mycket speciella åtgärder för att få bibeln att bli det han tror den vara.

Dilemmat framstår i blyxtbelysning när Tellbe tar avstånd från bibelns, låt oss kalla dem vedervärdigheter, uttryckta i ett besinningslöst och av Gud påbjudet dödande av motståndarna. Detta till trots tillerkänner han i samma andetag även dessa texter gudomlig status. (se bl a s 143 f)

Detta som bakgrund till det egentliga ämnet i detta avsnitt, att visa hur Tellbe nytolkar bibeln.

Jag skall i fortsättningen visa hur det f a sker genom att Tellbe omformar innehållet. Detta genom att läsa bibeln som en *berättelse*, vidare genom att *tolka Bibeln utifrån Kristus* och slutligen genom den *aktualisering av bibeln* som sker eller bör ske i det Tellbe kallar Kristi kropp, d v s i *trogemenskapen*.

Men först om Tellbes övergripande grepp, att *bibeltron tvingar fram omläsning och omtolkning* för att bli relevant.

Bibeltron tvingar fram omläsning och omtolkning

Tellbe är klämd mellan sköldarna när bibeln enligt honom å ena sidan är Guds ord, å den andra innehåller sådant som en modern västerlänning inte kan eller får acceptera. Idag förbinder vi inte gudstjänst med bön om att önska livet av folk och Guds befallningar om att tillspillologiva är inget vi förbinder med den Gud vi idag tillber. Detta trots att bibeln i gammaltestamentliga texter fördrar det ena och rekommenderat det andra.

Tellbes lösning är omläsning och hans hållning blir utifrån detta att bibeln är en progressiv uppenbarelse. Samtidigt håller han i sin bibeltrohet inte med om att texter som idag framstår som djupt anstötliga skulle vara "ofullkomliga eller mindre sanna". För Tellbe framstår de som skuggbilder av det som skall komma. De ses som skisser som skall fulländas i Kristus. De skall få läsas evangeliskt.⁵

Bibeln läst som berättelse

En bibel som innehåller så mycket disparat material och där den inombibliska redigeringen är både snårig och långt ifrån entydig, har i alla tider tvingat teologer till drastiska ingrepp och modelleringar för att göra bibeln till den heliga skrift den anses vara. Så gör också Tellbe. För Tellbes del huvudsakligen genom att smälta samman historia och budskap till en sammanhängande berättelse. För Tellbes del blir resultatet i sammanfattning

1 berättelsen om Guds skapelse

2 berättelsen om Guds Israel

3 berättelsen om Guds son

4 berättelsen om Guds församling

5 berättelsen om Guds återupprättelse (s 92-94)

Och han sammanfattar genom att tala om en bibel som kan sammanfattas i en berättelse som ytterst handlar om hur Gud söker vår gemenskap. (s 97 ff) Tillika stämmer han med gillande in i orden från en teolog som menar att Gamla testamentet ger oss en autentisk bakgrund till människans liv och förhållande till Gud.(s 144 ff)⁶

Bibeln tolkad utifrån Kristus

Men det helt avgörande är att Tellbe, för övrigt tillsammans med en samlad kristenhet, låter Kristus stå fram som den självklara tolkningsnyckeln till hela bibeln.

Här nöjer jag mig med att lyfta fram några notiser som belyser just Tellbes, låt oss kalla den, Kristusinterpretation.

Han trycker på att bibeln måste tolkas med utgångspunkt i Kristi kärlek. (s 134-146), alternativt utifrån Kristi kors. Detta desto nödvändigare tillägger jag som motvikt mot Tellbes oklara och ohistoriska försök att rättfärdiga bibeltexter som även för honom själv framstår som djupt oetiska.

---

⁵ Belysande belägg

s 143 f GT räcker inte för vår förståelse av Gud, allt behöver enligt Tellbe en omläsning. Tellbe ser bibeln som en progressiv uppenbarelse

Angående för oss oetiska texter: "Detta innebär inte att de texter som härrör från Israels tidiga historia skulle vara ofullkomliga eller mindre sanna". Till detta lägger han att han ser visst i Gamla testamentet som en skiss som skall fulländas i Kristus.

s 144 ff Tellbe konstaterar att vi i GT till allt annat också får en bild av Gud som vi inte kan förstå... Gud är ett mysterium, konstaterar Tellbe. Därför har vi inte rätt att bara stryka bort det för oss frånstötande, däremot tvingar det fram en evangelisk läsning...När fromma bedjare i psaltarpsalmerna önskar livet av andra är även detta en skuggbild av det som skall komma, skriver Tellbe.

⁶ Ytterligare att notera

s 97 ff Liknelsernas mening är enligt Tellbe att lära oss att läsa verkligheten utifrån nytt perspektiv... att bibeln är berättelsen som ytterst handlar om hur Gud söker vår gemenskap...samt att den står i opposition mot berättelsen att Gud inte finns.

För mig sticker Tellbes tolkning av Jesu Bergspredikan ut. Denna predikan fogas som en byggsten in i Tellbes helhetssyn. Den får illustrera den övergripande berättelsen om hur Gud inte bara skapade världen utan också genom Kristus befriar och upprättar den. Detta för övrigt i anslutning till paulinsk teologi. Tellbes beroende av Paulus utläggningar i 1 Korinthierbrevet är uppenbar. (s 147-161) ⁷

Trosgemenskapens roll i tolkningsprocessen

Till detta kommer Tellbes syn på trosförsamlingens roll i tolkningsprocessen. Trosförsamlingen ser denne som en tolkande gemenskap. Även här är den yttersta förlagan tydligast 1 Korinthierbrevet, där Paulus inkluderar församlingen i det judiska folkets utväljelse, befrielse och frälsning. Bland aktuella frågor som Tellbe lägger fram för församlingen till samtal, bön och ställningstagande är kvinnans ställning och homosexproblematiken. Här hänvisar jag till mina kommentarer till Tellbes "Korsmärkt gemenskap Första korinthierbrevet". ⁸

---

⁷ Övergripande belägg

Det för Tellbe så generande våldet, då främst i Gamla testamentet bestäms enligt Tellbe genomgående av Kristustron. Detta innebär en total omtolkning av passager i GT.

s 147-161 Bibeln får sin mening som en berättelse om hur Gud inte bara skapade människan och världen utan också kommer för att befria och upprätta. Det centrala i detta skeende utgår från korset.

s 134-161 Med Paulus manas vi att läsa hela bibeln utifrån Kristus.

s 134-136 Guds verk genom Kristus den avgörande nyckeln i en evangeliska bibeltolkning.

s 136 f här berör frågan hur vi skall försvara våldet i i GT. För Tellbe är en kristen läsning av våldet är att vi endast kan förhålla oss till detta utifrån Kristustron.

s 141 ff Bergspredikans roll för bibelns helhetsbild är bl a att den beskriver hur det blir när Gudsriket träder in i oss med Andens kraft.

s 143 f Tellbe hävdar att Jesus nytolkar bilden av Gud. Detta i exempelvis följande ord.

"Om förklaringen av Gud finns i Jesus som Johannes påstår får detta konsekvenser för hur vi behandlar de gammaltestamentliga texterna."

⁸ s 82-85 Anden gör oss inte till privatreligiösa... Den kristna gemenskapen en tolkande gemenskap Bibeltolkning sker tillsammans som Guds folk...Om resultatet av tolkningen "Bibeln ger oss en vision av framtidsliv, av frid, fred, rättvisa, upprättelse och helhet och kallar oss att låta detta liv ta gestalt här och nu"

s 89 "Att säga att bibeln är Guds ord innebär att jag lyssnar och läser för att lära mig".

s 164 Paulus omläsning av den gammaltestamentliga berättelsen utifrån Kristushändelsen...

Församlingen i Korinth inkorporeras med Guds folk i historien...Församlingen i Korinth en tolkande gemenskap.

s 170 ff Tillsammans tolkade apostlamötet i Jerusalem de gamla texterna för en ny tid...

Paulus förtroende för Andens närvaro i den kristna församlingen stor (avser närmast församlingen i Korinth)... "Det är så (genom tolkning) Bibelns ord blir ett Guds tilltal till vår tid"

s 172-175 Det levande samtalet i församlingen handlar om vår väg idag och om rätt och fel.

s 176 f Rätt och fel i homosexfrågan utifrån utifrån att vi (församlingen) ställer frågan i relation till Bibeln som Guds ord.

Vad Tellbe tvingats tackla

Vad Tellbe i detta avsnitt tvingats tackla är problemet med en en bibel som han bekänner vara Guds ord men där budskapet inte är enhetligt. Han gör det genom att låta lösningen heta tolkning, en tolkning som gör bibeln till något den i sig själv inte är, nämligen just enhetlig i sitt budskap, tillika rättfärdig i alla sina anspråk. Han gör det utifrån en kristen tolkningstradition. Tellbe sticker f a ut genom att se den trosgemenskap han själv tillhör som en tolkande gemenskap. Villkoret är en gemensam vilja att ställa sig under ordet.

Vad avsnittet illustrerar är de svårigheter som uppstår i nutid när den historiska verkligheten, alternativt det med mänskligt mått uppenbart sanna och etiskt riktiga, visserligen erkänns, men inte tillåts rubba tron, i det här fallet tron på bibeln som helt igenom Guds ord.

Själv undviker jag problemet genom att se bibeln som en historiskt betingad urkund och Jesus som människan Jesus som föregripande upptäcker sin gudom i livet och slutgiltigt genom död och uppståndelse. Evangelierna ser jag som trosvittnesbörd. De betraktar Jesus mot bakgrund av korset och den tomma graven.

Förhållandet historia / uppenbarelse

Bakgrund

Innan jag närmare går in på Tellbe och dennes förhållande till en historisk läsning av Bibeln behöver följande sägas. En historisk läsning av bibeln står för att läsa denna boksamling historiskt-kritiskt. Det betyder att i sitt studium av bibeln dra slutsatser utifrån skäl som låter sig prövas rationellt. När man läser bibeln historiskt kritiskt iakttar man förvisso och redovisar det som påstås spränga tidens, rummets och logikens gränser. Men man argumenterar och drar slutsatser utifrån det som låter sig prövas med inomvärldsliga metoder. Denna läsning är en del av den modernitet som definitivt slog igenom under 1800-talet i västerlandet och som sedan dess påverkat studiet av bibeln.

Bibelläsaren, därtill inkluderande många teologer, oroades och har fortsatt att oroas över detta sätt att läsa bibeln. Bibelkritiken upplevdes och upplevs som ett hot mot den gudomliga uppenbarelsen. Jag läser Tellbe utifrån detta hot. Denne kommer inte ifrån ett historiskt kritiskt betraktelsesätt, av honom kallad historisk läsning av bibeln, men f a försöker han begränsa dess verkningar. Innehållet i Tellbes bok om bibeln som Guds ord vittnar om att ett av hans ärenden är att vägleda sin trossyskon inför de hot som bibelkritiken innebär. Själv tar jag fasta på den bakgrunden när jag som här läser Tellbes bok om bibeln som Guds ord.

Men när jag gör det sker det mot bakgrund av följande grundinsikt. När problemområden staplas och fogas samman i historiska undersökningar, detta oavsett om historikern arbetat historiekritiskt eller inte, ger sig inte de sammantagna slutsatserna, alternativt de bärande linjerna av sig självt. Sina övergripande slutsatser tvingas historikern då bygga på mer eller mindre troliga antaganden. Antagandena i sin tur är beroende av historikerns ideologiska grundsyn, alternativt färgade av annat som kommit i historikerns väg. Därmed skapar historikern mening och sammanhang mot bakgrund av det som inte låter sig med säkerhet fastställas rationellt. Den trosinterpretation som jag nedan kommer att beskriva är således inte så egenartad som den kan synas.

Detta påpekade för att koppla den problematik som studiet av Tellbe fått mig att arbeta med till något mer eller mindre allmängiltigt. Problemet med trosförutsättningar kopplade till den möjlighet också dessa ger i sökandet efter bärande sammanhang gäller förvisso fler än teologer.

Uppenbarelsens företrädare

Tellbe styrs av den givna förutsättningen att bibeln är Guds ord. Samtidigt ser han samma bibel som ett historiskt vittnesbörd som kan undersökas historiskt, dvs med inomvärldsliga metoder. Vad som här skall utredas är hur Tellbes bibeltro påverkar dennes hållning till bibeln som historiskt vittnesbörd. Detta i analogi till historikers slutledningar när säkra svar får ersättas av ideologiskt färgade antaganden. Tellbes bok om bibeln som Guds ord är min enda källa (Tellbe 2015).

Relevant för Tellbes del är till att börja med dennes eget vittnesbörd i frågan. Ett sådant finner vi i inledningen till Tellbe 2015. Där anknyter han både till sin tjänst som bibellärare på Örebro missionsskola och som pastor och f a aktiv medlem i en av stadens frikyrkor. I kyrkorummet liksom i klassrummet är budskapet viktigast, vittnar Tellbe. Bibeln som historiskt dokument är något som är förbehållet det Tellbe kallar "forskarrummet". (s 13-14)

Varför behandlar han inte den historiska frågan i alla tre rummen frågar jag retoriskt? Mitt svar lyder: *Därför att den historiska frågan i Tellbes kretsar var känslig och därför tvingade till försiktighet.* Inte minst känslig för de presumtiva läsarna av Tellbes bok av vilka flera av dem var och är uppfyllda av att Guds ord står över människors.

Den var känslig också för Tellbes egen del. Först så småningom och med fördjupad insikt och studier började Tellbe göra sig en bild av vad bibeln som historiskt vittnesbörd stod för. Detta samtidigt som han enligt eget vittnesbörd aldrig övergav sin barndoms bibeltro. Detta vittnar han frispråkigt om i sin bok.

Tellbe tror sig veta att *allt i bibeln är såväl mänskligt som gudomligt betingat.* Utifrån den insikten är hans bok skriven. Mänskligt betingat eftersom det mesta i bibeln är förankrat i historien, gudomligt eftersom bibeln är Guds ord. T o m när bibeln vittnar om att dess ord bygger på gudomlig inspiration kan det mänskliga finnas med på ett hörn. Tellbe menar att saken är inspirerad, inte med nödvändighet formuleringen. Det mänskliga är en förutsättning för uppenbarelsen enligt Tellbe. (s 45-59, 46, 52 f, 54 f, 69 ff)

Tar man ett samlat grepp på Tellbe 2015 utifrån relationen historia/uppenbarelse visar det sig att *det för Tellbe karakteristiska är uppenbarelsens förtur.* Den profanhistoriska tolkningen får vika för uppenbarelsens sanning. Jag skall här exemplifiera detta.

Jag börjar med att Tellbe ställer sig avvisande till den historiska kritiken. Felet med den historiska kritiken är att den inte tror på det övernaturliga, påstår han. Detta när sanningen snarare är den, replikerar jag, att företrädarna för historisk kritik gör det övernaturliga till något de ställer sig frågande inför. Detta desto hellre som undertron tillhörde vardagen under biblisk tid. Detta finns emellertid inte med i Tellbes synfält. Denne låter bibelns under framstå som under utan hänsyn till undertron i bibelförfattarnas samtid. Tellbe bekänner undren under hänvisning till "historisk-teologisk metod". Jag läser denna bekännelse som ett exempel på tilltron till uppenbarelsen på den historiska sannolikhetens bekostnad. (s 55-59)

I samma riktning pekar att Tellbe tillskriver Paulus författarskapet till alla paulusbrev. Visserligen gör han det genom att förutsätta att Paulus använde skrivare. Men genom sin som jag ser det ohistoriska hållning försvårar han försöken att klargöra den historiska utvecklingen i urkyrkan. En historiskt betingad granskning av språk och innehåll i de paulinska breven som inte begränsas av ett förmodat författarskap skulle däremot underlätta sådana försök, menar jag.

När Tellbe i sin bok låter Jesus oförmedlat tala via evangelierna, oavsett om källan är synoptikerna eller Johannes, är detta visserligen att läsa som det står. Men en historisk aspekt

behöver läggas till denna läsning. Via bl a synoptisk granskning kommer man f a åt evangeliernas särdrag och kan också därigenom skapa sig en bild av evangelisternas del i Jesusbilden.

Genomgående tolkar Tellbe bibeln i sin helhet som berättelsen om Guds handlande i historien. Den berättar om Abraham och sedan om det utvalda folkets fångenskap och befrielse (exodus) allt kulminerande i Jesus död, uppståndelse och i Andens nya tidsålder.

Men till detta hör också det historiskt kritiska perspektivet med sitt åtskiljande av det historiska från det legendära, av händelse från berättelse. Men den problematik som detta för med sig saknas i Tellbes bekännelse till bibeln. Därmed skymmer Tellbe den historiska frågeställningen på uppenbarelsens bekostnad. Samtidigt bidrar han till att bibeln omformas från historiskt vittnesbörd till trosdokument.

Förvisso erkänner Tellbe att bibeln inte är i historisk mening felfri. Men han är noga med att påpeka att eventuella fel inte påverkar bibelns innehåll och budskap. Han formulerar denna sin övertygelse i följande formel: "Jag tror inte att bibeln är felfri men jag tror att den är trovärdig i allt den påstår". Det betyder att Tellbe inte tillåter bibelns mänskliga författare att störa bibelns trovärdighet. (s 60-75) Men genom att bagatellisera felaktigheter avsäger han sig möjligheten att undersöka felaktigheternas möjliga teologiska implikationer och därmed också en fördjupad bibelanalys. Åter ett exempel på hur Tellbe skjuter undan det historiska på budskapets bekostnad.

Slutligen sätter Tellbe i mina exempel en historisk läsning på prov genom att deklarerera sin tro på att Gud fortfarande talar till oss genom sitt ord. Guds ord behöver ständigt rekontextualiseras (s 76 f, 78 f). Den uppgiften lägger han till dels på troendeförsamlingen. Vad detta innebär hamnar utanför ämnet för denna granskning av Tellbe. Här har jag koncentrerat mig på hur Tellbe ser på bibeln. Så det lämnar jag i detta avsnitt därhän.

Tellbes förluster

Mina, låt vara enstaka exempel ovan på uppenbarelsens företräde i Tellbes bibelutläggning visar f a på följande. Tellbe förlorar mening när han inte fullt ut tar vara på det historiska perspektivet i historisk kritisk mening i sin utläggning. F a evangelierna skulle bli mera livsnära, mer förankrade i trovärdig verklighet om han hade gjort detta.

Tellbes förlust har sin yttersta grund i och skjuts på av övertygelsen att bibeln i sig är Guds ord. Det är Guds ord bara genom att stå där och som sådant är det trovärdigt.

Tellbe har försökt bemästra de svårigheter som ligger i detta synsätt genom att samtidigt göra bibeln till en plastisk storhet. Den blir en boksamling som låter sig formas utifrån situation och omständigheter. Detta utan att släppa själva grundtanken, att bibeln i sig själv är Guds ord. Detta senare har lett till att han försvarar även det i bibeln som inte låter sig försvaras. Vad han vinner är formell bibeltrohet. Han tror ju som man trodde på biblisk tid, att Guds ord inte låter sig betvivlas. Han vinner också i förtroende bland sina trosfränder. Däremot förlorar han förbehållslösa sökare med känsliga samveten.

Slutligen ett konstaterande. Tellbe har titulerat sin bok "Vad menar vi med att Bibeln är Guds ord?" Vad han skriver om är hur vi skall läsa bibeln för att den skall bli Guds ord.

5 Avslutning

Tellbes tunga väg och min lätta

Tellbe känner väl till att bibeltolkning av idag förutsätter hänsyn till det historiskt troliga och det för mänskligt förnuft uppenbart sanna och prövbara, det jag i inledningen kallade det *sedda*. Han vet också att detta *sedda* skall vägas mot det *trodda*, bibelns alla trosutsagor. Och han förstår att bibeltolkning till stor del består i att ställa det ena mot det andra.

Men han har en tendens att ställa det sedda på undantag. Det trodda segrar. Det segrar i kraft av att bibeln är Guds ord.

Till Guds ord hör Paulus, här representerat av 1Korinthierbrevet. Här har Tellbe verkligen tagit greppet. Han har sett hur Paulus läser historien utifrån det utvalda folkets befrielse ur fångenskap till frihet. Och han har med Paulus kopplat Jesu framträdande till denna befrielser höjdpunkt. Gamla testamentet går över i Nya testamentet och fullkomnas där.

Men det finns också det som skaver i detta paulusbrev. Och Tellbe ställer till rätta och tolkar uppbyggligt så långt det är möjligt. Men till slut brister det. Detta när Tellbe demonstrerar det dubbla i Paulus hållning till kvinnan. Men han gör det så försiktigt han någonsin kan. Det är ju ändå Guds ord han handskas med.

Från Paulus till bibeln i sin helhet, här utifrån Tellbes bok "Vad menar vi med att Bibeln är Guds ord?"

Hade det sina sidor att hantera Paulus, blir det dubbelt värre med bibeln i sin helhet. Denna boksamling är Guds ord, påstår Tellbe med en samlad kristenhet. Detta samtidigt som bibelordet spretar åt skilda håll allteftersom tid och omständigheter vid författandet skiftar. Till och med det djupt anstötliga har sin hemvist i bibeln och får gudomlig sanktion.

Och detta skall Tellbe behandla som Guds ord så att det både tillfredsställer honom själv och en larmande skara av kristna f a frikyrkliga vänner, som endera tröttnat på bibeln eller aggressivt håller fast vid att allt i bibeln är Guds ord, även det anstötliga.

Och Tellbe formar, tolkar och nutidstillämpar. Han läser som det står samtidigt som han skapar sammanhang genom att omforma till berättelser. Han går så långt att han t o m bekänner sig till det anstötliga i bibeltexterna. Trots allt ingår även detta i den helhet som med rätta heter Guds ord.

Allt gör han utifrån sanningen att bibeln är Guds ord. Men sannare är att han anvisar vägar att läsa bibeln så att den blir Guds ord.

Själv gör jag det lättare för mig. För mig är inte bibeln Guds ord. Den blir Guds ord genom Kristus. Bibelbruk framstår för mig som en övning i att kunna läsa baklänges, tolka det skrivna utifrån Kristus, samtidigt öppet förkasta det som svär mot det uppenbart rätta.

Och som förutsättning för allt bekänner jag mig till en sanning som det lär vara svårt att vederlägga. Tron är en förutsättning för livet. Frågan gäller inte om jag tror utan på vad.

Anförda bibelställen

1 Mos 2:21 ff s 7

Ps 8:7 s 9

Ps 110:1 s 9

Jes 25:8 s 9

Hos 13:14 s 9

Dan 2:44 s 8

Dan 7: 13 f s 8

Matt 27:46 s 3

Luk 23:46 s 3

Joh 9:1–12 s 20

Ef 1:9–10 s 23

2 Tim 3:16 a s 24

2 Pet 1:20–21

1 Kor 1–58 s 9

1 Kor 1:10–25 s 5

1 Kor 1:26 – 2:5 s 10

1 Kor 2:6–13 s 6

1 Kor 2:6–16 s 6

1 Kor 2:16 b s 6

1 Kor 3:1–23 s 12

1 Kor 3:1 f s 12

1 Kor 3:3 s 13

1 Kor 3:16 ff s 12

1 Kor 3:23 s 12

1 Kor 4 s 13

1 Kor 4:1–21 s 13

1 Kor 5 s 18

1 Kor 5:1–13 s 18

1 Kor 6:1–11 s 19

1 Kor 6:12–20 s 6

1 Kor 7:1–40 s 7

1 Kor 7:1 s 7

1 Kor 8:1–13 s 14

1 Kor 8:1–13 s 13

1 Kor 8:1a s 13

1 Kor 8:4 s 13

1 Kor 8:5 s 13

1 Kor 8:6 s 14

34 av 34

1 Kor 8:6 not s 6
1 Kor 8:7-13 s 13

1 Kor 9:1-27 s 19

1 Kor 10:22 s 11

1 Kor 11:2-16 s 17
1 Kor 11:2-16 s 7
1 Kor 11:11f s 8
1 Kor 11:17-34 s 20
1 Kor 11:30 s 20

1 Kor 12 s 15
1 Kor 12:1-31 s 14

1 Kor 13 s 15
1 Kor 13:1-3 s 16
1 Kor 13:4-7 s 16
1 Kor 13:8-10 s 16
1 Kor 13:13 s 17

1 Kor 14 s 18
1 Kor 14:1-40 s 17

1 Kor 15:1-58 s 8
1 Kor 15:5-8 s 8
1 Kor 15:29-34 s 9
1 Kor 15:35-49 s 9
1 Kor 15:50-58 s 9